

မြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ^၁
ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန

မြန်မာသွို
အတွဲ(၁)၊ အခန်း(၄)
အဋ္ဌမတန်း

အခြေခံပညာသင်ရှိုးညွှန်းတမ်း၊ သင်ရှိုးမှတိကာနှင့်
ကျောင်းသုံးစာအပ်ကော်မတီ

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ^၁
ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန

မြန်မာသ္ဒါ
အတွဲ(၁)၊ အခန်း(၄)
အငွေမတန်း

အမြေခံပညာသင်ရှိုးညွှန်းတမ်း၊ သင်ရှိုးမာတိကာနှင့်
ကျောင်းသုံးစာအုပ်ကော်မတီ

၂၀၁၆-၁၇

၂၀၁၆-၁၇ ပညာသင်နှစ်

အခြေခံပညာ သင်ရှိ:ညွှန်းတမ်း၊ သင်ရှိ:မှတ်ကာနှင့်
ကျောင်းသုံးစာအုပ်ကော်မတီ၏ မူပိုင်ဖြစ်သည်။

မြန်မာစာ အဓိဒ်ရည်စွာ တည်တဲ့ခိုင်မြေရေးကိုရည်သန်၍ မြန်မာစာအဖွဲ့ဦးစီးဌာနသည် မြန်မာသွို့
အခြေပြုကျမ်းကို ရွှေ့လို့စွာပြုစုံပါသည်။

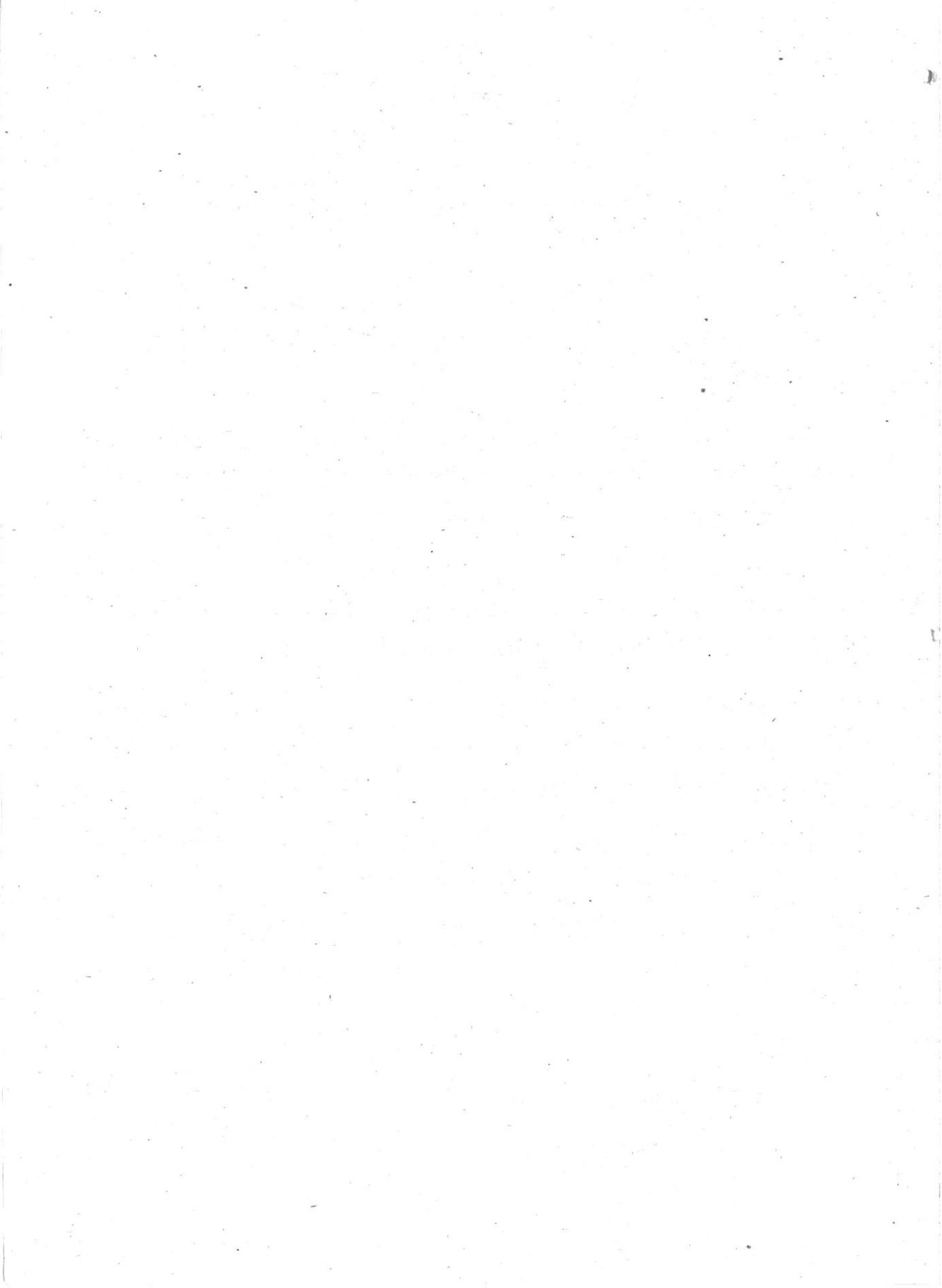
ထိုမြန်မာသွို့အခြေပြုကျမ်းကို အခြေခံလျက် ကျောင်းများတွင် မြန်မာသွို့ကို လွယ်က္ခာ လေ့လာ
သင်ယူနိုင်ရန်အတွက် ကျောင်းသူကျောင်းသားတို့၏ အသက်၊ ဉာဏ်ရည်နှင့် ဆီလျော်မည့် သွို့ကျမ်းများကို
ဆက်လက်ပြုစုံပါသည်။

မြန်မာသွို့ကို အတွေ့(၃)တွဲခွဲကာ ပြုစုံပါသည်။ မြန်မာသွို့အတွေ့(၁)ကို အခြေခံပညာအလယ်တန်း
အတွက်၊ မြန်မာသွို့အတွေ့(၂)ကို အခြေခံပညာအထက်တန်းအတွက်၊ မြန်မာသွို့အတွေ့(၃)ကို တက္ကသိုလ်
အတွက် ရည်ရွယ်ပါသည်။

မြန်မာသွို့အတွေ့(၃)တွဲကို ပြုစုံရခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ကျောင်းသူကျောင်းသားများနှင့် မြန်မာစာ
လေ့လာသူများ မြန်မာသွို့၏ အခြေခံသဘောသဘာဝကို နားလည်၍ မြန်မာစာရေးသားရှုံး မြန်မာသွို့
နည်းနှင့်အညီ စည်းကမ်းတကျ ရေးသားတတ်စေရန်ပုဂ္ဂိုလ်ပါသည်။

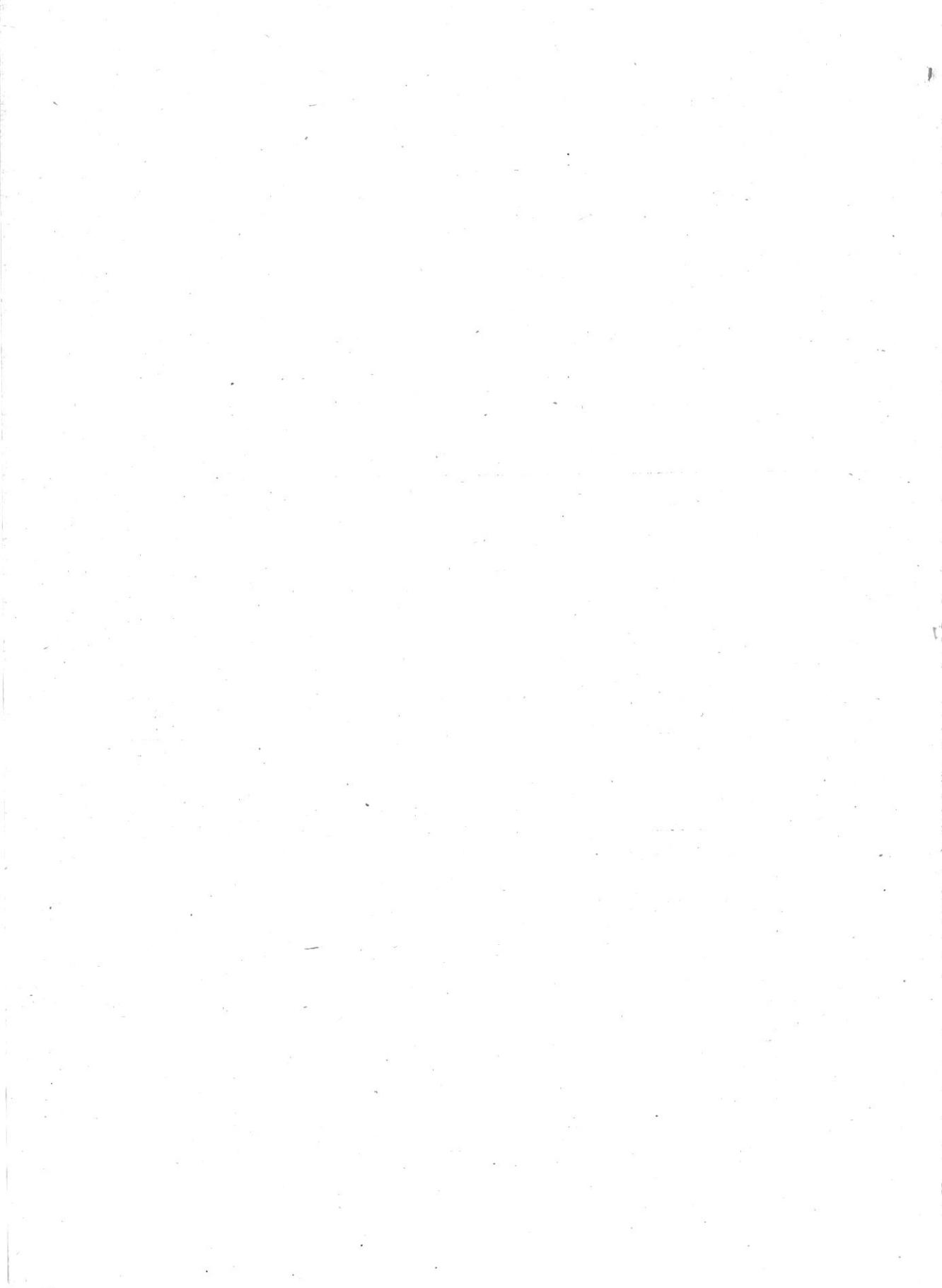
ထိုရည်ရွယ်ချက်ကို အခြေခံလျက် ကျောင်းသူကျောင်းသားတို့ ချည်းသံများအကြောင်း ပိုမိုနားလည်
စေရန်လည်းကောင်း၊ ဝါစ်များကို စိတ်ဖြာ၍ နားလည်စေရန်လည်းကောင်း၊ ဝါကျရှိးနှင့်ဝါကျရောအခြေခံကို
နားလည်စေရန်လည်းကောင်း ဤမြန်မာသွို့ အတွေ့(၁)၊ အခန်း(၄) ကိုပြုစုံပါသည်။

မြန်မာသွို့ကျမ်းများကို ပြုစုံရတွင် ကျောင်းသူကျောင်းသားများ၏ အသက်နှင့်အတန်းကို ချင့်၍
ဉာဏ်ရည်နှင့်လိုက်အောင် အဆင့်ဆင့် ပိုင်းခြားပြုစုံပါသည်။ အခန်းလိုက် အခန်းလိုက် ကျေည်ဗ်အောင်
လေ့လာကြခြင်းဖြင့် မြန်မာသွို့ကို အခြေခံခိုင်ခိုင် တတ်မြောက်ကြမည်ဟု ယုံကြည်ပါသည်။

မာတိကာ

အမှတ်စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၁။	လူည်းအကွဲရာ (၅)မျိုး	၁
၂။	နာမဲ	၄
၃။	နာမဲစား	၁၃
၄။	ကြိယာ	၁၆
၅။	နာမဝိသေသန	၁၈
၆။	အညွှန်းနာမဝိသေသနနှင့် အညွှန်းနာမစား	၂၀
၇။	ကြိယာဝိသေသန	၂၃
၈။	ဝိဘတ်	၂၆
၉။	သမ္မတ	၃၁
၁၀။	ဝါကျဆက်သမ္မတနှင့် နာမဝိဘတ်	၃၀
၁၁။	နာမပစ္စည်း	၃၃
၁၂။	ဝါကျ	၃၅
၁၃။	ဝါကျရီးနှင့်ဝါကျရော	၃၂
၁၄။	စကားလုံးအညွှန်း	၃၅

ପ୍ରକାଶିତ ଅନୁଷ୍ଠାନିକ ମାନ୍ୟମାନ୍ୟ

ପ୍ରାଚୀନ୍ତିକ ଅନୁଷ୍ଠାନିକ ପରିମାଣକାରୀ ପରିକଳ୍ପନା

၁၄ ရွတ်းအကုန်ရာတိကို ပင်ကိုအသံ ပြင်းမှု၊ မပြင်းမှု လျော့မှု၊ တင်းမှုကို အခြေခံ၍ ရွတ်းအကုန်ရာတိကို
 (၄) ပျိုးခွဲသူ၏ ရင်းတို့မှု--

- (က) ယောသအက္ခရာ (သပြင်းအက္ခရာ)
 (ခ) အယောသအက္ခရာ (သည်းအက္ခရာ)
 (ဂ) စနိတအက္ခရာ (သတင်းအက္ခရာ)
 (ဃ) သီထိလအက္ခရာ (သလျော့အက္ခရာ) တိဖြစ်ကြသည်။

(က) ယောသအကွဲရာ (သပြင်းအကွဲရာ)၊ ယင်း(ဂ)မျိုးတွင် ပင်ကိုအားဖြင့် ပြင်းသောအသံ (သပြင်း) ရှိသောအကွဲရာကို ယောသအကွဲရာ ဟူ၍ခေါ်သည်။ ယောသအကွဲရာ အလုံး (၂၀)ရှိသည်။ ငြင်းတို့မှာ-

- (c) ତତ୍ତ୍ଵିଦ୍ୟାକ୍ଷରା (୨) ଲ୍ୟା: (୮ ଏ ବୁ ଓ ଟ)
 (J) ଫର୍ମାଟ୍ସାକ୍ଷରା (୨) ଲ୍ୟା: (ଯା ଘୁ ଠ ଓ ଙ)
 (R) ପ୍ରେମାକ୍ଷରା (୨) ଲ୍ୟା: (୮ ବ୍ୟା କ୍ରା ଫା ଏ)
 (G) ଆଂର୍ଦ୍ରାକ୍ଷରା (୨) ଲ୍ୟା: (ଯା ବୁ ଲୀ ଓ ଟୁ) ତ୍ରୈପ୍ରିଣ୍ଟିଗ୍ରାଫ୍

(ထို့ပျည်းအကွဲရာ အလုံး (၂၀)တို့၌ ပင်ကိုအားဖြင့်ပြင်းသောအသံ (သံပြင်း) အသီးသီးနှင့် သောကြောင့် ရွှေတံခါးသောအခါ အသံပြင်းပြင်း ထွက်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ထို့ပျည်းအကွဲရာ အလုံး(၂၀)တို့ကို ယောသအကွဲရာ ဟုခေါ်သည်။)

- (၁၃) ပထမအကြံရာ (၅)လုံး (က၊ ခ၊ ဂ၊ တ၊ ပ)

- (J) ତୁମ୍ଭିଯାକୁରା (ଗୀତ୍)ଲୁଃ (ଆ ହା ଦା ଯା ଫି)

- (?) ଅଂର୍ଦୀଅନ୍ତର୍ବା ()ଲୁଃ (ଯା କା)ତିଁ ପିତ୍ତଙ୍ଗିବନ୍ଦୀ ।

အယောသအက္ခရာ ဟုခေါ်သည်။

မှတ်ချက်။ မြန်မာတိ.နေ.စဉ် ပြောဆိုကြရန် 'ဟ'အပါအဝင် သံညွင်း အက္ခရာ (၁၂)လုံးကို နေရာဇာနဲ့လိုက်၍ သံညွင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ သံပြင်းဖြင့်လည်းကောင်း ရွတ်ဆိုကြသည်။ ယင်းသို့ သံညွင်း၊ သံပြင်း ရွတ်ဆိုရိုင်သော အက္ခရာ (၁၂) လုံးကို မြန်မာဘာသာ၌ သံညွင်း အက္ခရာဟူ၍ ယေဘယ်နည်းအားဖြင့် ခေါ်စိုးသည်။ ရှေးဟောင်းသွေ့ကျမ်းတို့၏မူ 'ဟ'ကို ယောသ (သံပြင်းအက္ခရာ) တွင် ထည့်သွင်းရရွှေကဲ၍ အယောသအက္ခရာ (၁၀)လုံးဟုဖြေသည်။

(က) ဓနိတအက္ခရာ (သံတင်းအက္ခရာ)။ အင်အားစိုက်ထုတ်၍ အသံတင်းတင်း ရွတ်ဆိုအပ်သော အက္ခရာကို ဓနိတအက္ခရာ ဟုခေါ်သည်။ ဓနိတအက္ခရာ (၅)လုံးရှိသည်။ ဂင်းတို့မှာ-
ဒုတိယအက္ခရာ (၅)လုံး (ခ) ဆ ငါ ထ ဖ ဒ တ ဖြစ်ကြသည်။

(ထိအက္ခရာ(၅)လုံးကို ရွတ်ဆိုသောအခါ အင်အားစိုက်ထုတ်၍ရွတ်ဆိုရ၏။ ထိုကြောင့် ထိအက္ခရာ (၅)လုံးကို ဓနိတအက္ခရာဟုခေါ်သည်။)

(ဃ) သီထိလအက္ခရာ (သံလျောအက္ခရာ)။ အင်အားများများ မစိုက်ထုတ်ဘဲ အသံလျော့ လျော့ ရွတ်ဆိုအပ်သော အက္ခရာကို သီထိလအက္ခရာ ဟုခေါ်သည်။ သီထိလအက္ခရာ (၁၅)လုံး ရှိသည်။ ဂင်းတို့မှာ-

(ခ) ပထမအက္ခရာ (၅)လုံး (က) စ ငါ ထ ဖ ဒ တ ဖြစ်ကြသည်။

(ဂ) တတိယအက္ခရာ (၅)လုံး (ဂ) သ ခ ခ အ ပ

(ဃ) စတုထွေအက္ခရာ (၅)လုံး (ယ) ချာ ချာ ပ အ ဘ

(ထိအက္ခရာ (၁၅)လုံးကို ရွတ်ဆိုသောအခါ အင်အားများများ စိုက်ထုတ်ခြင်း မပြုဘဲ လျော့လျော့ ရွတ်ဆိုရ၏။ ထိုကြောင့် ထိအက္ခရာ(၁၅)လုံးကို သီထိလအက္ခရာ ဟုခေါ်သည်။)

မှတ်ချက်။ 'ယ'၊ 'ချာ'၊ 'ပ'၊ 'ဘ' အက္ခရာတို့သည် ပါဋ္ဌာဘသာ၌ သံတင်း (ဓနိတ) များဖြစ်သော် လည်း မြန်မာတို့က 'ဂ'၊ 'စ'၊ 'ခ'၊ 'အ' တို့နှင့်အတူ သံလျော့အနေထား၍ ရွတ်ဖတ်ပြောဆိုသဖြင့် သံလျော့အက္ခရာများ အဖြစ်ခြေဖြေသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာယဉ်ကျေးမှုအရ ရှင်ပြရဟန်းခံ ဘာသနာကိစ္စများတွင်ကား ထို 'ယ'၊ 'ချာ'၊ 'ပ'၊ 'ဘ' တို့ကို သံတင်း (ဓနိတအက္ခရာ)များအဖြစ် အသံတင်းတင်းမှာမာ ဖြစ်အောင်ရွတ်ဆိုကြသည်။

ဝင်ယျဉ်းများ၏ အယောသ၊ အယောသ၊ သတိလ၊ ဓနိတ ပုံပြုမော်

အယောသ(သည်)		ယောသ(သပြင်း)		
သိတိလ (သလျှော့)	ဓနိတ (သတင်း)	သိတိလ (သလျှော့)	သိတိလ (သလျှော့)	
က	ခ	ဂ	ယ	င
စ	ဆ	ဇ	ဈ	ဉဲ
ဋ	ဌ	ဋ	ပ	ဏ
ထ	ထ	ဒ	ဓ	န
ပ	ဖ	ပ	ဘ	မ

အဝင်ယျဉ်းများ၏ အယောသ၊ ယောသ ပုံပြုမော်

ယောသ(သပြင်း)					အယောသ(သည်)	
ယ	ရ	လ	ဝ	င	သ	စ

မှတ်ချက်။ အဝင်ယျဉ်းများမှာ နွာန်မတူသောကြောင့် သိတိလ၊ ဓနိတခွဲမြားရန်မလို။

- ၃။ သက်ရှိသက်မဲ့ ပြိုလျှပ်စဲတို့၏ အမည်ဟုသမ္မတိ နာမ်ဟုခေါ်သည်။
သာကဗာ ဖောင်ယူ ကောင်းသား လူ တိရော်သုန်း သတ္တိ၊ အချမ်း အမျိန်း ခွန်အား၊
- ၄။ နာမ်ကို-
 (က) အနက်အမိပ္ပါယ်အရ (၄)မျိုး
 (ခ) ဖွံ့စည်းတည်ဆောက်ပုံအရ (၄)မျိုး ခွဲသည်။
 (အနက်အမိပ္ပါယ်အရ နာမ်(၄)မျိုးအကြောင်းကို အတွေ့(၁) အခန်း(၃)၌ ဖော်ပြခဲ့ပြီး၊ ၅၅၂ အတွေ့(၁)
 အခန်း(၄)၌ ဖွံ့စည်းတည်ဆောက်ပုံအရ နာမ်(၄)မျိုးအကြောင်းကို ဆက်လက်ဖော်ပြမည်။)
- ၅။ နာမ်သည် ဖွံ့စည်းတည်ဆောက်ပုံအရ (၄)မျိုးရှိသည်။ ငါးထိုမှာ--
 (က) ပင်ကိုနာမ်
 (ခ) ဂုဏ်ဓည်ပြနာမ်
 (ဂ) ကြိယာနာမ်
 (ဃ) ပေါင်းစပ်နာမ်တို့ဖြစ်ကြသည်။
- ၆။ (က) ဝင်ထိုနာမ်း မြန်မာသွို့နည်းပြိုင် ခွဲစိတ်၍လည်းမရ ပေါင်းစပ်ဖွံ့စည်းထားခြင်း
လည်းမဟုတ်၊ မူလအတိုင်းဖြစ်သော နာမ်ကို ဝင်ထိုနာမ် ဟုခေါ်သည်။
သာကဗာ လူ သား ငါး နေ့ စပါး သတင်း၊ ကြိုက်သွန်း ထမင်း၊ ပညာ၊ ကရာဇာ၊ သညာ
ခုက္ခ၊ ဒရိုင်ဘာ၊ ဒီရိုက်တာ။
 (စကားလုံးတစ်လုံး သို့မဟုတ် ပုံစံတစ်ခုကို ခွဲစိတ်လိုက်လျှင် ထိုစကားလုံး၏ မူလအနက်အမိပ္ပါယ်
ပုံက်သွားသည်ကို 'ခွဲစိတ်၍မရ' ဟုဆိုလို ပြုးပြစ်သည်။)
 (ခ) လူ ငါး နေ့ အစရှိသည်တို့သည် ခွဲစိတ်၍လည်းမရ ပေါင်းစပ်ဖွံ့စည်းထားခြင်းလည်း
မဟုတ်သော ဝင်ထိုနာမ်များ ဖြစ်ကြသည်။
 စပါး ဟူသော နာမ်သည် ခွဲစိတ်၍လည်းမရ ပေါင်းစပ်ဖွံ့စည်းထားခြင်းလည်း မဟုတ်
သော နာမ်ဖြစ်သည်။ စပါး ၅၈။ ဆိုလိုရင်း အနက်မှာ 'ပုံခိုက်စွတ်စိုးသော အရပ်တို့တွင်
ဆန်အလို့ကှ စိုက်ပိုးရသော ကောက်ပင်' ဖြစ်သည်။
 စပါးကို ခွဲစိတ်လိုက်လျှင် ၁ နှင့် ၂ီး ဟူသော အစိတ်အပိုင်း (၂) ခုကိုရမည်။ သို့ရာတွင်
 ၁ သည်လည်းကောင်း ၂ီး သည်လည်းကောင်း ၁၀၀။ ဆိုလိုရင်းအနက်ကိုမပေးနိုင်ခြား

ခွဲစိတ်ခြင်းဖြင့် မူလအမိဘာယ်မှာ ပျက်သွားသည်။ ထို့ကြောင့် စပါး သည် ခွဲစိတ်မရသော နာမ်ဖြစ်သည်။

ထို့ပြင် ဧရာဝါး၊ ဧရကန်၊ အိုးဝည် စသည်တို့ကဲသို့ ပုဂ္ဂအချင်းချင်း ပေါင်းစပ်ဖွဲ့စည်း ထားသည် ပေါင်းစပ်ပုဂ္ဂလည်း မဟုတ်သောကြောင့် ပဝါးသည် ပင်ကိုနာမ် ဖြစ်သည်။

(ထိုနည်းတူ သတင်း၊ ကြက်သွေး၊ ထမင်း ဟူသော နာမ်တို့သည်လည်း ခွဲစိတ်ရှုံးလည်းမရ ပေါင်းစပ်ဖွဲ့စည်းထားခြင်းလည်း မဟုတ်သော ဝင်ကိုနာမ် များ ဖြစ်ကြသည်။)

(j) ပညာ၊ ကရာဇာ၊ သညာ၊ ဒုက္ခ၊ အစရှိသော နာမ်ပုဂ္ဂတို့မှာ မြန်မာဘာသာစကားတို့တွင် အသုံးတွင်ကျယ်နေပြီဖြစ်သည် ပါ့မိုးကားလုံးများ ဖြစ်ကြသည်။ ထို့ကားလုံးများကို ပါ့မိုးဘာသာစကားတွင် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာနိုင်မည်ဖြစ်သော်လည်း မြန်မာသွို့နည်းအားဖြင့် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ၍ မရနိုင်ခြင်းကြောင့် ငှါးတို့သည်လည်း ပင်ကိုနာမ်များပင် ဖြစ်ကြသည်။

(ထိုနည်းတူ ဒရိုင်ဘာ၊ ဒါရိုက်တာ အစရှိသော နာမ်များသည် အင်လိပ်ဘာသာစကားမှ တိုက်ရှိက်မွေးစားထားသော စကားလုံးများဖြစ်ကြသည်။ ငှါးတို့ကို အင်လိပ်ဘာသာစကား၌ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာနိုင်မည် ဖြစ်သော်လည်း မြန်မာဘာသာစကားတွင် ဒရိုင်ဘာ၊ ဒါရိုက်တာ စသည်ဖြင့် အသုံးတွင်ကျယ်နေပြီး မြန်မာသွို့နည်းအားဖြင့် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ၍ မရနိုင်သဖြင့် ငှါးတို့သည်လည်း ဝင်ကိုနာမ်များပင်ဖြစ်ကြသည်။)

(e) ရထ်ရည်ပြနာမ်။ ဂုဏ်အရည်အချင်းပြပုဂ္ဂများ၏ ရွှေ့ဖြစ်စေ နောက်၍ဖြစ်စေ ပစ္စည်း ဆက်၍ ဖြစ်လာသော နာမ်ကို ရထ်ရည်ပြနာမ် ဟုခေါ်သည်။

သာမက။ အကောင်း၊ ကောင်းမှု၊ ကောင်းခြင်း၊ အလှ၊ လှခြင်း၊ အပျော်၊ ပျော်စရာ။
(ကောင်း၊ လှ၊ ဖျော် တို့သည် ဂုဏ်အရည်အချင်းပြပုဂ္ဂများ ဖြစ်ကြသည်။ ငှါးတို့၏ ရွှေ့ဖြစ်စေ နောက်၍ဖြစ်စေ အ၊ ရှာ၊ ခြင်း၊ ရာ၊ စွဲ စသော ပစ္စည်းတို့ကို ဆက်လိုက်သောအခါ အကောင်း၊ ကောင်းမှု၊ ကောင်းခြင်း၊ အလှ၊ လှခြင်း၊ အဖျော်၊ ဖျော်စရာ ဟူသော ဂုဏ်ရည်ပြနာမ်များ ဖြစ်လာကြသည်။)

(c) ဂုဏ်အရည်အချင်းပြပုဂ္ဂများ၏ ရွှေ့၍ ပစ္စည်းဆက်၍ ဖြစ်လာသော ဂုဏ်ရည်ပြနာမ်များ သာမက။

ရွှေ့ဆက်ပစ္စည်း	+	ရထ်ရည်ပြနာမ်	=	ရထ်ရည်ပြနာမ်
အ	+	ဆိုး	=	အဆိုး
အ	+	ကောင်း	=	အကောင်း
အ	+	ရှာ	=	အရှာ
အ	+	ခြင်း	=	အခြင်း

အ + အေး - အအေး

အ + မူ - အမူ

(J) ဂုဏ်အရည်အချင်းပြ ဖုန့်များ၏နောက်၍ ပစ္စည်းဆက်၍ ဖြစ်လာသော ဂုဏ်ရည်ပြနာမ်များ

သာဓက။

ဂုဏ်ရည်ပြပုဒ် + မောက်ဆက်ပစ္စည်း - ဂုဏ်ရည်ပြနာမ်

ကောင်း + မူ - ကောင်းမူ

သာယာ + မူ - သာယာမူ

ထူးခြား + ချက် - ထူးခြားချက်

ထင်ရှား + ခြင်း - ထင်ရှားခြင်း

ကျော်ကြား + ခြင်း - ကျော်ကြားခြင်း

ရဲရင့် + ခြင်း - ရဲရင့်ခြင်း

(o) ကြိယာနာမ်။ ကြိယာပုဒ်၏ရှုံးဖြစ်စေနောက်၍ဖြစ်စေပစ္စည်းဆက်၍ဖြစ်လာသောနာမ်ကို ကြိယာနာမ် ဟူခေါ်သည်။

သာဓက။ အစား၊ စားဖွယ်၊ လုပ်ဆောင်ချက်၊ ကူညီမှု၊ နေစရာ။

(စား၊ လုပ်ဆောင်၊ ကူညီ၊ နေ တို့သည် ကြိယာပုဒ်များ ဖြစ်ကြသည်။ ငိုးတို့၏ ရှုံးဖြစ်စေနောက်၍ဖြစ်စေ အ၊ ဖွယ်၊ ချက်၊ မူ၊ ခြင်း၊ စရာ၊ စသော ပစ္စည်းတို့ကို ဆက်လိုက်သောအခါအစား၊ အေးဖွယ်၊ လုပ်ဆောင်ချက်၊ ကူညီမှု၊ မောင်ရာ ဟူသော ကြိယာနာမ်များ ဖြစ်လာကြသည်။)

(o) ကြိယာ၏ ရှုံးပစ္စည်းဆက်၍ ဖြစ်လာသော ကြိယာနာမ်များ

သာဓက။

ရှုံးဆက်ပစ္စည်း + ကြိယာ - ကြိယာနာမ်

အ + စား - အစား

အ + သွား - အသွား

အ + ပြော - အပြော

အ + မြင် - အမြင်

(J) ကြိယာ၏နောက်၍ပစ္စည်းဆက်၍ဖြစ်လာသော ကြိယာနာမ်များ

သာဓက။

ကြိယာ + မောက်ဆက်ပစ္စည်း - ကြိယာနာမ်

ကဲ့ခဲ့ + ဖွယ် - ကဲ့ခဲ့ဖွယ်

ပြန်ကြား	+	ချက်	-	ပြန်ကြားချက်
တိထွင်	+	မူး	-	တိထွင်မူး
ခွင့်ပြု	+	ခြင်း	-	ခွင့်ပြုခြင်း
ပေး	+	စရာ	-	ပေးစရာ

(ယ) ပေါင်းစပ်နာမ်။ ဝိဘတ်၊ ပစ္စည်း၊ သမ္မတတို့ကို ကြား၍မခံဘဲ နာမ်၊ ကြိယာ၊ နာမ်စား၊ နာမပို့သေသန၊ ကြိယာပို့သေသနတို့ကို ထိုက်သည့်အားလျှော်စွာ ပူးတွဲထားသော နာမ်ကို ပေါင်းစပ်နာမ် ဟူခေါ်သည်။

သာမက။ ရေအိုး၊ အိမ်ဟောင်း၊ မီးခြစ်၊ လက်ပတ်နာရီ၊ ပေါက်တူး၊ သောက်ရေး။

၃။ ဤသို့ ပေါင်းစပ်ရာတွင် ပါဝင်ပေါင်းစပ်သော ဝါစင်ဂိုလိုက်၍ အောက်ပါအတိုင်း အမျိုးမျိုးခွဲခြား လေ့လာနိုင်သည်--

- (က) နာမ် + နာမ်
- (ခ) နာမ် + နာမပို့သေသန
- (ဂ) နာမ် + နာမပို့သေသန + နာမ်
- (ဃ) နာမ် + နာမ် + နာမပို့သေသန
- (င) နာမ် + ကြိယာ
- (စ) နာမ် + နာမ် + ကြိယာ
- (ဆ) နာမ် + ကြိယာ + နာမ်
- (ဇ) ကြိယာ + ကြိယာ
- (ဈ) ကြိယာ + နာမ်

၄။ (က) နာမ် + နာမ်။ နာမ်ပုဒ်တစ်ခုနှင့် အခြားနာမ်ပုဒ်တစ်ခုကို ပေါင်းစပ်လိုက်ခြင်းဖြင့် ပေါင်းစပ်နာမ် ဖြစ်လာသည်။

သာမက။	နာမ်	+	နာမ်	-	ပေါင်းစပ်နာမ်
	ရေ	+	အိုး	=	ရေအိုး
	ရေ	+	ခွက်	=	ရေခွက်
	မီး	+	ရထား	=	မီးရထား
	ပင်လယ်	+	ငါး	=	ပင်လယ်ငါး

(e) နာမ် + နာမဝိသေသန။ နာမပုဒ်တစ်ခုနှင့် နာမဝိသေသနပုဒ်တစ်ခုကို ပေါင်းစပ်လိုက်ခြင်းဖြင့် ပေါင်းစပ်နာမ်ဖြစ်လာသည်။

သာမက။	နာမ်	+	နာမဝိသေသန	=	ပေါင်းစပ်နာမ်
	မီး	ဗူ		=	မီးဗူ
	ရေ	+	ဇွဲး	=	ရေဇွဲး
	အိမ်	+	ဟောင်း	=	အိမ်ဟောင်း
	တိုက်		သစ်	=	တိုက်သစ်

(f) နာမ် + နာမဝိသေသန + နာမ်။ နာမပုဒ်တစ်ခု၊ နာမဝိသေသနပုဒ်တစ်ခုနှင့် နာမ်ပုဒ်တစ်ခုတို့ကို အစဉ်အတိုင်း ပေါင်းစပ်လိုက်ခြင်းဖြင့် ပေါင်းစပ်နာမ်ဖြစ်လာသည်။

သာမက။	နာမ်	+	နာမဝိသေသန	+	နာမ်	=	ပေါင်းစပ်နာမ်
	ရေ	+	ဇွဲး	+	အိုး	=	ရေဇွဲးအိုး
	ရေ	+	ဗူ	+	စမ်း	=	ရေဗူစမ်း
	ခြေ	+	လျင်	+	တပ်	=	ခြေလျင်တပ်

(g) နာမ် + နာမ် + နာမဝိသေသန။ နာမပုဒ်နှစ်ခုနှင့် နာမဝိသေသနပုဒ်ကို အစဉ်အတိုင်း ပေါင်းစပ်လိုက်ခြင်းဖြင့် ပေါင်းစပ်နာမ်ဖြစ်လာသည်။

သာမက။	နာမ်	+	နာမ်	+	နာမဝိသေသန	=	ပေါင်းစပ်နာမ်
	ပင်လယ်	+	ရေ	+	တိမ်	=	ပင်လယ်ရေတိမ်
	ပင်လယ်	+	ရေ	+	ငန်	=	ပင်လယ်ရေငန်

(h) နာမ် + ကြိယာ။ နာမပုဒ်တစ်ခုနှင့် ကြိယာပုဒ်တစ်ခုကို အစဉ်အတိုင်း ပေါင်းစပ်လိုက်ခြင်းဖြင့် ပေါင်းစပ်နာမ်ဖြစ်လာသည်။

သာမက။	နာမ်	+	ကြိယာ	=	ပေါင်းစပ်နာမ်
	ခါး	+	ပတ်	=	ခါးပတ်
	ငါး	+	ကြော်	=	ငါးကြော်
	ပဲ	+	လျော်	=	ပဲလျော်

(i) နာမ် + နာမ် + ကြိယာ။ နာမပုဒ်နှစ်ခုနှင့် ကြိယာပုဒ်တစ်ခုကို ပေါင်းစပ်လိုက်ခြင်းဖြင့် ပေါင်းစပ်နာမ်ဖြစ်လာသည်။

သာကဗာ	နာမ်	+	နာမ်	+	ကြိယာ	=	ပေါင်းစပ်နာမ်
	စိန်	+	ရင်	+	ထိုး	=	စိန်ရင်ထိုး
	မြေ	+	လည်	+	ဆွဲ	=	မြေလည်ဆွဲ
	ရွှေ	+	လက်		စွပ်	=	ရွှေလက်စွပ်

(ခ) နာမ် + ကြိယာ + ၁။ နာမ်ပုဒ်တစ်ခု၊ ကြိယာပုဒ်တစ်ခုနှင့် နာမ်ပုဒ်တစ်ခု ကို အစဉ်အတိုင်း ပေါင်းဖြင့် ပေါင်းစပ်နာမ်ဖြစ်လာသည်။

သာကဗာ	နာမ်	+	ကြိယာ	+	နာမ်	=	ပေါင်းစပ်နာမ်
	ခုံ	+	ခံ	+	အိမ်	=	တိုက်ခံအိမ်
	ပျော်	+	ထောင်	+	အိမ်	=	ပျော်ထောင်အိမ်
	လက်	+	ပတ်	+	နာရီ	=	လက်ပတ်နာရီ
	ခြေ	+	သုတ်	+	ပုဆိုး	=	ခြေသုတ်ပုဆိုး

(ဂ) ကြိယာ+ကြိယာ။ ကြိယာပုဒ်နှစ်ခုကို ပေါင်းစပ်လိုက်ခြင်းဖြင့် ပေါင်းစပ်နာမ်ဖြစ်လာသည်။

သာကဗာ	ကြိယာ	+	ကြိယာ	=	ပေါင်းစပ်နာမ်
	ပေါက်	+	တူး	=	ပေါက်တူး
	ထွေး	+	ခံ	=	ထွေးခံ
	အုပ်	+	ဆောင်း	=	အုပ်ဆောင်း

(၅) ကြိယာ + နာမ်။
ပေါင်းစပ်နာမ် ဖြစ်လာသည်။

သာကဗာ	။ ကြိယာ	+	နာမ်	=	ပေါင်းစပ်နာမ်
	သောက်	+	ရေ	=	သောက်ရေ
	ပြုတ်	+	ဆန်	=	ပြုတ်ဆန်
	လျှောင်	+	အိမ်	=	လျှောင်အိမ်
	လျက်	+	ဆား	=	လျက်ဆား
	ကြိတ်	+	ဆုံး	=	ကြိတ်ဆုံး

လေ့ကျင့်ခန်း

- I. အောက်ပါဝါကျများရှိ မျဉ်းသားထားသောနာမ်တို့ကို ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံအရ မည်သည့် နာမ်ဖြစ်သည်ကို ဖော်ပြုပါ။
- (က) ယနေ့နံနက်ကြားရသော သတင်းသည် မဂ်လာရှိပါပေသည်။
 - (ခ) စပါးသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အမိကထွက်ကုန်တစ်ခုဖြစ်သည်။
 - (ဂ) အဆိုး၊ အကောင်းကို ခွဲခွဲခြားခြား သိတတ်ပါစေ။
 - (ဃ) လုပ်ဆောင်ဖွေယူများကို ပြီးစီးအောင် ကြိုးစားဆောင်ရွက်သင့်သည်။
 - (င) ရာသီဥတုကိုလိုက်၍ အနေအထိုင်၊ အစားအသောက်ကို ဆင်ခြင်ရမည်။
 - (စ) မန္တလေးသို့ အမြန်ရထားဖြင့် သွားမည်။
 - (ဆ) သတ္တမတန်း စာမေးပွဲ၌ ထူးချွန်စွာအောင်သော မောင်မောင်အား လက်ပတ်နာခို့တစ်လုံး ဆုချုသည်။
 - (ဇ) ဓာတ်းလုံးခြင်းသည် ခွန်အားဖြစ်သည်။
 - (ဈ) ပညာကို ငယ်စဉ်ကပင် ကြိုးစားဆည်းပူးကြရမည်။
 - (ည) သမပိုင်းဒေသသီးနှံများအနက် လက်ဖက်၊ ထိမြော်တို့သည် ထင်ရှားသော သီးနှံများဖြစ်ကြသည်။
- II. အောက်ပါ နာမ်တို့ကို ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံအရ အမျိုးအစားခွဲပြီး အမျိုးတူရာအလိုက် အစု ခွဲပြုပါ။
- ကောင်းကင်၊ လှိုင်း၊ ပျော်စရာ၊ လောဘ၊ ဒါရိုက်တာ၊ ဒုက္ခ၊ အောက်ဆီဂင်၊ သောက်ရေအိုး၊ အမြန်ရထား၊ မြေလည်ခွဲ၊ မီးသွေး၊ ကျောက်မီးသွေး၊ ချမ်းခြင်း၊ မုန်းခြင်း၊ ပညာ၊ ဒေါသ၊ ပါးမျစ်ခြင်း၊ အိုမင်းခြင်း၊ ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ သာယာရေး၊ စည်းလုံးရေး၊ ညီညွတ်မှု၊ ရဲရင်းခြင်း၊ ကျော်ကြားခြင်း၊ ခံစားမှု။
- III. မျဉ်းသားထားသော နာမ်များသည် ပင်ကိုနာမ်များဖြစ်လျှင် အမှန် (✓)ပြ၍ မဖြစ်လျှင် အမှား(x) ပြပါ။
- (က) အနေအထိုင် အစားအသောက်ကို ဆင်ခြင်ခြင်းသည် ကျွန်းမာခြင်း၏ အကြောင်းရင်းဖြစ်သည်။ () ()
 - (ခ) လူတိုင်း သန်းရှင်းသော လေကို အမြဲရှိရန်လိုသည်။ () ()
 - (ဂ) မြန်မာပြည်တွင် သစ်အမျိုးမျိုးရှိသည့်အနက် ကျွန်းသစ်သည် အဖိုးအတန်ဆုံးဖြစ်သည်။ () ()
 - (ဃ) ထမင်းအသက်ခုနစ်ရက်၊ ရေအသက်တစ်မနက် ဟုဆိုရှိရှိသည်။ () ()

- (c) ဒရိုင်ဘာဟူသော နာမ်သည် အင်ဂါဂိဘာသကစကားမှ တိုက်ရိုက်မွေးစားထားသော
စကားလုံးဖြစ်သည်။ () ()
- (d) ကောင်းမှုပြုလျှင် ကောင်းကျိုးကို ခဲ့စားရသည်။ () ()
- (e) ချိပ်ကို ချိပ်ပိုးများမှ ရသည်။ () ()
- (f) နိုက်ထရိုဂျင်သည် ပီးကောင်းခြင်းကို အားပေးသော ဓာတ်မဟုတ်ချေ။ () ()
- (g) 'ပညာရွှေ့ကို လူမျိုး' ဟုရေးလူကြီးများ ဆိုကြသည်။ () ()
- မျဉ်းသားထားသော နာမ်များသည် ဂုဏ်ရည်ပြနာမ်များဖြစ်လျှင် အမှန် (✓) ပြ၍ မဖြစ်လျှင်
အများ (✗) ပြပါ။
- (h) အ နှုံးက သဘာဝအလုကိုသာ မက်မောသည်။ ()
- (i) ဤအေး၏ ထူးခြားချက်မှာ ပန်းနာရင်ကျပ်ရောဂါကို အမြစ်ပြတ်စေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ()
- (j) ထိုစေတီသည် ရွာသားများ၏ ကောင်းမှု ဖြစ်သည်။ ()
- (k) နေရာင်ခြည် သည် လူ တိရစ္စာနှင့် သစ်ပင်များအတွက် အလွန်အသုံးဝင်သည်။ ()
- (l) သန်ရှင်းရေးသည် ထိုကျောင်းရှိ ကျောင်းသူကျောင်းသားတို့၏ တာဝန်ဖြစ်သည်။ ()
- (m) မောင်မောင်သည် အပြောကောင်းသော ကျောင်းသုသစ်ယောက် ဖြစ်သည်။ ()
- (n) သောက်ရေအိုးကို နေ့စဉ်အေး၍ ရေသစ်လဲသင့်သည်။ ()
- (o) ရန်ကုန်ဖြီးသည် ပင်လယ်ဆိပ်ကမ်း မြို့ကြီးဖြစ်၏။ ()
- (p) ပင်လယ်နှင့်နီးသော ဒေသများ၌ အဗုံ အအေးမျှတသည်။ ()
- ပေးထားသော နာမ်များမှ ကြိယာနာမ်တို့ကို ရွေး၍ မျဉ်းသားပြပါ။
(q) သာယာခြင်း	(r) ကြိုးစားမှု	(s) ထူးခြားမှု
(t) တိုးတက်ခြင်း	(u) အဖြူ	(v) တိုးတက်ရေး
(w) ဆိုးသွမ်းမှု	(x) အောင်မြင်ခြင်း	(y) ဆိုလိုချက်
(z) စားစရာ	(aa) ရဲရင့်ခြင်း	(bb) မီးခြစ်
(cc) မြင့်မြတ်ခြင်း	(dd) အေးနိုက်ခြင်း	(ee) လုပ်ဆောင်ဖွယ်
(ff) အနေအထိုင်	(gg) ရေးသားချက်	(hh) ပေါက်တူး
(ii) သွားလာရေး	(jj) စိတ်ကူး	

- ၆။ ပေးထားသော ပေါင်းစပ်နာမ်တို့ကို ပါစင် ခွဲဖြေပါ။
နမူနာ။	မီးရထား	မီး (နာမ်) + ရထား (နာမ်)	
(က)	ခြေလျင်တပ်	(၁)	ပလ္လား
(ခ)	တိုက်သစ်	(၂)	ခြေသုတ်ပုဆိုး
(ဂ)	ရေခွက်	(၃)	ကြော်ချက်
(ဃ)	ပင်လယ်ရေငန်	(၄)	လျှောင်ဇာ်
(င)	ခါးပတ်	(၅)	ပြုတ်ဆန်
- ၇။ ပေးထားသော နာမ်အမည်များမှ သင့်လျော်ရာ နာမ်အမည်များကိုရွေး၍ ကွက်လပ်တွင်ဖြည့်ပါ။
- (က) မြန်မာသွို့နည်းဖြင့် ခွဲစိတ်ရှုံးလည်းမရာ ပေါင်းစပ်ဖွံ့စည်းထားခြင်းလည်းမဟုတ်၊ မူလအတိုင်းဖြစ်သော နာမ်ကို ----- ဟု ခေါ်သည်။
(ပင်ကိုနာမ်၊ ဂုဏ်ရည်ပြနာမ်၊ ပေါင်းစပ်နာမ်)
 - (ခ) ဂုဏ်အရည်အချင်းပြုပုံများ၏ ရှှုံးဖြစ်စေ၊ နောက်၍ဖြစ်စေ ပစ္စည်းဆက်၍
ဖြစ်လာသော နာမ်ကို ----- ဟု ခေါ်သည်။
(ပင်ကိုနာမ်၊ ကြိုယာနာမ်၊ ဂုဏ်ရည်ပြနာမ်)
 - (ဂ) ကြိုယာပုံး၏ ရှှုံးဖြစ်စေ၊ နောက်၍ဖြစ်စေ ရှှုံးနှင့်ကြား၍ဖြစ်စေ၊ ကြားနှင့်
နောက်၍ဖြစ်စေ ပစ္စည်းဆက်၍ ဖြစ်လာသော နာမ်ကို ----- ဟု ခေါ်သည်။
(ကြိုယာနာမ်၊ ပင်ကိုနာမ်၊ ဂုဏ်ရည်ပြနာမ်)
 - (ဃ) ဝိဘတ်၊ ပစ္စည်း၊ သမ္မန္ဒတို့ကို ကြား၍မခံဘဲ နာမ်၊ ကြိုယာ၊ နာမ်စား၊ နာမ်လေသန၊
ကြိုယာဝိသေသန တို့ကို ထိုက်သည့်အားလျော်စွာ ပူးတွဲထားသော နာမ်ကို
-----ဟု ခေါ်သည်။
(ဂုဏ်ရည်ပြနာမ်၊ ပေါင်းစပ်နာမ်၊ ပင်ကိုနာမ်)

နာမ်စား

နာမ်စား

- ၉။ နာမ်၏အစား သုံးသော ပုဒ်ကို နာမ်စား ဟူခံသည်။
သာမက။ ငါ ကျွန်တော်၊ ကျွန်မှု၊ ပျော်ပို၊ ကျော်၊ သင်၊ မင်း၊ ခင်ဗျား၊ ရှင်၊ နှင့် ညည်း၊ သူ၊
သင်း၊ ဤ၊ သည်၊ ထို့ ငြင်း၊ ယင်း၊ အဘယ်၊ ဘယ်၊ အချို့၊ အားလုံး၊
- ၁၀။ နာမ်စား (၄)မျိုးရှိသည် ငြင်းလို့မှာ-
(က) ပုဂ္ဂလက္ခာမိစား
(ခ) အညွှန်းနာမ်စား
(ဂ) အား နာမ်စား
(ဃ) သံ့နာမ်စား တို့ဖြစ်ကြသည်။
(အဆိုပါ နာမ်စား (၄)မျိုးအနက် ပုဂ္ဂလက္ခာနာမ်စား အင်္ကာင်းကို အတွဲ(၁)၊ အခန်း(၃)၌ ဖော်ပြခဲ့ပြီ။
ဤအတွဲ(၁)၊ အခန်း(၃)၌ အညွှန်းနာမ်စား နှင့် အေးနာမ်စား အကြောင်းတို့ကို ဖော်ပြမည်။
သံ့နာမ်စား အကြောင်းကိုမူ အတွဲ(၂)၊ အခန်း(၅) တွင် ဆက်လက်ဖော်ပြမည်။)
- ၁၁။ အညွှန်းနာမ်စား။ နာမ်ပုံပိတစ်ခုကို ညွှန်ပြသည့်နာမ်စားကို အညွှန်းနာမ်စား ဟူခံသည်။
သာမက။ ဤ၊ သည်၊ ထို့ ငြင်း၊ ယင်း၊
(က) (ခ) ‘ပညာရွှေအိုး၊ လူမခိုး’ ဟူသော စကားရှိသည်။
(ဂ) ဤကား ရွှေးပညာရှိထို့၏ အဆိုအမိန့်တည်း။
(အထက်ဖော်ပြပါ ဝါကျ(၂)ခုတွင် ဒုတိယဝါကျရှိ ဤ သည် ပထမဝါကျရှိ
စကား ဟူသော နာမ်၏အစား သုံးသော နာမ်စားဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဤ သည် အညွှန်း
နာမ်စား ဖြစ်သည်။)
(ခ) (၁) မြက်ခင်းပေါ်မှာ ထိုင်ပါ။
(၂) သည်မှာ ထိုင်ပါ။
(ဂ) (၁) သူတို့အိမ်မှာ မနေ့ပါနှင့်။
(၂) သည်မှာ နေပါး။
(ဃ) (၁) ရွှေးတို့ဘုရားသူ့ သွားကြမည်။
(၂) ထိုမှုတစ်ဆင့် တို့ရွှေးနှုန်းပေါ်သူ့ သွားကြမည်။
(က) (၁) မဟာမြိုင်တော်၍ ကျားခဲ့ ပေါ်၏။
(၂) ထိုသို့ သွားလိုလျှင် သတိပိရိယရှိပါ။

- (စ) (၁) မောင်မောင်အေးသည် စာတော်၏။
 (၂) ငှင့်ထက် မောင်မောင်ထွေးက ပိုတော်၏။
- (ဆ) (၁) ခွေးရွှေးတစ်ကောင် ဖြေးလာသည်။
 (၂) ငှင့်ကို လူအများက ရှိက်သတ်လိုက်ကြသည်။
- (၄) (၁) လေးနှစ်စီပံ့ကိန်းကို ရေးဆွဲပြီးပြီ။
 (၂) ယင်းကို ဆက်လက် အကောင်အထည်ဖော်ကြရမည်။
- (၅) (၁) လူတိုင်း လက်ကိုင်ပြုသင့်သော တရားတစ်ပါးသည် ရှိ၏။
 (၂) ယင်းကား ကိုယ်ချင်းစာတရားပင် ဖြစ်သည်။
 (သည်၊ ထို၊ ငှင့်၊ ယင်း တို့သည်လည်း နာမ်ပုဒ်တစ်ခုကိုဦးနှင့်ပြသောအညွှန်း နာမ်စားများ
 ဖြစ်ကြသည်ကို အထက်ပါဝါကျများတွင် လေ့လာနိုင်သည်။)

၁၂။ အမေးနာမ်စား။ အမေးသဘောဖြင့် နာမ်ပုဒ်၏အစား သုံးသောနာမ်စားကို အမေးနာမ်စား
 ဟုခေါ်သည်။

သာကော်။ ဘယ်၊ အဘယ်၊ မည်သူ၊ ဘယ်သူ။

(က) ဆရာဘယ်မှာ နေပါသနည်း။

(ဤ) ပါကျွဲ့ ဘယ် သည် အမေးသဘောဖြင့် ဆရာနေထိုင်ရာ အရပ်ဒေသ (နာမ်)၏
 အစားသုံးသော နာမ်စားဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဘယ် သည် အမေးနာမ်စား ဖြစ်သည်။

(ခ) ဤအိမ်ရှိ လူများသည် အဘယ် သို့သွားကြလေကုန်သနည်း။

(ဂ) သူနေမကောင်းဖြစ်ရခြင်း၏ အကြောင်းရင်းကား အဘယ်နည်း။

(ဃ) အမေးစွေးက ဘာ ဝယ်လာသလဲ။

(င) ဆရာက သူ့ကို ဘုရ ပြောသနည်း။

(စ) ဤစာအုပ်သည် မည်သူ၏ စာအုပ်နည်း။

(ဆ) ဘုရားသို့ မည်သူနှင့် သွားမည်နည်း။

(ဇ) ဒီစာအုပ်ဟာ ဘယ်သူ့ရဲ့ စာအုပ်လဲ။

(ဧ) ဘုရားကို ဘယ်သူနဲ့ သွားမလဲ။

(အဘယ်၊ ဘာ၊ မည်သူ၊ ဘယ်သူ တို့သည် အမေးသဘောဖြင့် နာမ်ပုဒ်၏ အစား
 သုံးသော အမေးနာမ်စား များ ဖြစ်ကြသည်ကို အထက်ပါဝါကျများတွင် လေ့လာနိုင်သည်။)

- ၁။ အညွှန်းနာမ်စားဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။ အညွှန်းနာမ်စား (၃)ခုကို ဖော်ပြ၍ ပါကျတစ်ခုစီ၌
သုံးပြပါ။
- ၂။ အမေးနာမ်စားဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။ အမေးနာမ်စား (၃)ခုကို ဖော်ပြ၍ ပါကျတစ်ခုစီ၌
သုံးပြပါ။
- ၃။ အောက်ပါပါကျများ၏ မျဉ်းသားလေးသော နာမ်စားတို့သည် အညွှန်းနာမ်စားလော့၊ အမေးနာမ်စား
လော့ ခွဲခြားပြပါ။
- (က) နွောရာသီးနှံငြိုပြရက်တွင် အညာသို့ ဘုရားဖူးသွားမည်။ ထို မှ တစ်ဆင့် ရှုမ်းပြည်သို့
သွားမည်။
- (ခ) ရှုမ်းပြည်မှ ရန်ကုန်သို့ အာ နင့် ပြန်လာမည်နည်း။
- (ဂ) ဆက် မင်္ဂလာက အာ သင်သလဲ။
- (ဃ) မော်လမြိုင်သည် မိုးရေချိန်များသော ဖြို့ဖြစ်သည်။ နင်းထက် စစ်တွေဖြို့က ပိုများသည်။
- (ဃ) ယခုလာနေသောသူသည် မည်သူနည်း။
- (ဃ) သင် အဘယ်မှာ နေသနည်း။
- (ဃ) ဈေးဝယ်လာသူများသည် ထိုမှ ဤမှ သွားလာဝင်ထွက်ကြသည်။
- (ဃ) မည်သူကို စာအုပ်ပေးခဲ့သနည်း။
- (ဃ) တန်ဗြို့နေ့နှင့် ဘယ်ကို သွားရန် စီစဉ်ထားသနည်း။
- (ဃ) အစားအစာများတွင် သင် အာကို အနှစ်ခြုံကံးနည်း။
- ၄။ ကွက်လပ်များကိုဖြည့်ပါ။
- (က) နာမ်၏အစား သုံးသော ပုံစံကို ----- ဟူခေါ်သည်။
- (ခ) ----- တို့သည် နာမ်စားများဖြစ်ကြသည်။
- (ဂ) နာမ်ပုံစံတစ်ခုကို ညွှန်ပြသည့် နာမ်စားကို ----- ခေါ်သည်။
- (ဃ) ----- တို့သည် အညွှန်းနာမ်စားများဖြစ်ကြသည်။
- (ဃ) အမေးသဘောအားဖြင့် နာမ်ပုံစံ၏အစား သုံးသော နာမ်စားကို ----- ဟူ ခေါ်သည်။
- (ဃ) ----- တို့သည် အမေးနာမ်စားများ ဖြစ်ကြသည်။
- (ဃ) 'ရှင်းကို အဘယ်မှာထားရမည်မသိပါ' ဟူသော ပါကျရှိ ရင်း သည် ----- နာမ်စား
ဖြစ်သည်။
- (ဃ) 'သူတို့ ဘယ်မှာ နေသည်ကို မသိပါ' ဟူသော ပါကျရှိ ဘယ် သည် ----- နာမ်စား
ဖြစ်သည်။
- ၅။ အညွှန်းနာမ်စားနှင့် အမေးနာမ်စားတို့သည် မည်သို့ကွာခြားသနည်း။ သာကေ ပါကျတစ်ခုစီ ဖြင့်
ရှင်းပြပါ။

၁၁

၁၁

- ၁၃။ မြိုခိုင်းကိုဖြစ်စေ၊ ဖြစ်ခြင်းကိုဖြစ်စေ၊ ရှိခြင်းကိုဖြစ်စေ ပြသော ပုဂ္ဂနိုင်ကို ကြိယာ ဟုခေါ်သည်။
သာမက။ ပြေား ရှိက်၊ ကျွက်၊ ရှိ။

କୃତ୍ୟାଗ୍ରୀ-

- (က) အနက်အမိပ္ပါယ်အရ (၃)မီး

- (e) ස්කීඩ්ස් තයුන් ඝොග් ප්‍රඟාත (ඉ) අශ්‍රී මෙයින්॥

(အနက်အမိပ္ပါယ်အရခဲသော ဖြေစိုင်းပြကြိယာ၊ ဖြစ်စိုင်းပြကြိယာ၊ ရှိစိုင်းပြကြိယာ ကြိယာ (၃) မျိုး၊ အကြောင်းကို အတွေ့ (၁)၊ အခန်း (၂)၌ လည်းကောင်း၊ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံအရခဲသော ပင်ကိုကြိယာ၊ ဂုဏ်ရည်ပြကြိယာ၊ ပေါင်းစပ်ကြိယာ ကြိယာ (၃) မျိုး၊ အကြောင်းကို အတွေ့ (၁)၊ အခန်း (၂)၌ လည်းကောင်းဖော်ပြုခဲ့ပြီ။ ဤအတွေ့ (၁)၊ အခန်း (၂) ၌ ၇၆၂ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံအရ ကြိယာ (၃) မျိုး၊ ရှိသည့်အနက်မှ ဂုဏ်ရည်ပြကြိယာ ကို ဂုဏ်ရည်ပြနာမစိသေသန နှင့် နှိုင်းယူဉ် ဖော်ပြုသည်။)

- ၁၂။ ရှင်းရည်ဖြကြောနှင့်ရှင်းရည်ဖြစာမဝိသေသန။ အချို့သောပုဒ်တို့သည် ဝါကျအတွင်း၌ အခြားပုဒ်တို့နှင့် ပေါင်းစပ်ဖွံ့စည်းပုဂ္ဂိုလိုက်၍ ရှင်းရည်ဖြကြော လည်းဖြစ်နိုင်သည်။ ရှင်းရည်ဖြစာမ ဝိသေသန လည်းဖြစ်နိုင်သည်။

သာမက။ (က) (ခ) အောင်နက်သည် လိမ္မာ၏။
 (ဂ) အောင်နက်သည် လိမ္မာသော ခွေးဖြစ်၏။

- (၃) အောင်နက်သည် ခွေးလိမ္မာ ဖြစ်၏။
 (ဖော်ပြပါ ဝါကျတို့တွင် -

ପିଲ୍ଲା (କ) (୧)ଟ୍ରେ ହିଙ୍ଗାରୀ ଯାନ୍ତି ହିଙ୍ଗା ଭାବେ ଦୂର୍ଗାରୀନ୍ଦ୍ରାଜାମଣିପୁର୍ଣ୍ଣ ଫୋର୍ମଟ୍ ଲ୍ରିଯାରିଟାର ଓ ପାରିଯାଃଯାନ୍ତି ଦୂର୍ଗାରୀନ୍ଦ୍ରାଜା ପ୍ରତିଷ୍ଠାନୀ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନୀ

ဝါကျ (က) (၃)၌ ထိမ္မာ သည် ဧွေး ဘူသာ နာမ်နှင့် တိုက်ရိုက် ပါးစပ်၍ ယင်း ဧွေး တို့ အထူးပြုသာ ဂုဏ်ရည်ဖြန်ဆိုသော ဖြစ်သည်။

- (ခ) (၁) ဖိုးမောင်သည် ဆိုး၏။
 (၂) ဖိုးမောင်သည် ဆိုးသော လူ ဖြစ်၏။
 (၃) ဖိုးမောင်သည် လူဆိုး ဖြစ်၏။
- (ဂ) (၁) ဉှဲးသားသည် ရွှေ့၍ တား ဖြစ်၏။
 (၂) ဉှဲးသားသည် ရွှေ့၍ ဘားရွှေ့ ဖြစ်၏။
- (ဃ) (၁) ဉှဲးသား အေး၍ အေး၏။
 (၂) ဉှဲးရောသည် အေးသော ရေး ဖြစ်၏။
 (၃) ဉှဲးရောသည် ရောအေး ဖြစ်၏။
 (ဤ ဦး ဝါကျအတွင်း၌ အခြားပုဒ်တို့နှင့် ပေါင်းစပ်ဖွံ့ဖြည့်ပုံး ပြု၍ ရွှေ့လိုက်၍ ရှေ့လိုက်၍ အထက်ပါ ဝါကျများတွင်လည်း လေ့လာနိုင်သည်)

လေ့ကျင့်ခန်း

- ၁။ ဂုဏ်ရည်ပြုကြိုယာနှင့် ဂုဏ်ရည်ပြနာမပို့သောသနတို့သည် မည်သို့ခြားနားကြသနည်း။ သာမက (၃) ခု ဖြင့်ရှင်းပြပါ။
- ၂။ အောက်ပါတို့ကို ဂုဏ်ရည်ပြုကြိုယာအဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဂုဏ်ရည်ပြနာမပို့သောသနအဖြစ် လည်းကောင်း ဝါကျတွင်သုံးပြပါ။
 သာယာ၊ ဆွေးမြည့်၊ မွန်မြတ်၊ ခမ်းနား၊ ကြီးကျယ်၊ မြင့်မား၊

၃။ ဂုဏ်ရည်ပြနာမပို့သောသနပါရှိသော အောက်ပါဝါကျများကို ဂုဏ်ရည်ပြုကြိုယာပါရှိသော ဝါကျများ ဖြစ်အောင် ပြင်ရေးပါ။
 နှမူနာ။ စံပယ်ပန်းသည် မွေးသော ပန်းဖြစ်သည်။ (ဂုဏ်ရည်ပြနာမပို့သောသန)
 စံပယ်ပန်းသည် မွေးသည်။ (ဂုဏ်ရည်ပြုကြိုယာ)

(က) မဝိုင်းသည် ဆရာဝိဘကို ရှိသောသော မိန်းကလေးဖြစ်သည်။
 (ခ) ကြိုက်ဟင်းခါးသီးတွင် ခါးသော အရသာရှိသည်။
 (ဂ) မဟာဗန္ဓုလသည် ရဲရင်သော စစ်သူကြီး ဖြစ်သည်။
 (ဃ) ကြိုက်ဆူဆီသည်-ပျော်ခွဲသော အရည်တစ်မျိုးဖြစ်သည်။
 (င) စလော်းပုညသည် ထင်ရှားသော စာဆိုဖြစ်သည်။
 (စ) လက္ခာယူသည် မောင်မိုက်သော ည် ဖြစ်သည်။
 (ဆ) မောင်အောင်သည် အားကတား၌ ထူးချွန်သော လူထော်တစ်ဦး ဖြစ်သည်။
 (ဇ) သွေးလှူခြင်းသည် မွန်မြတ်သော ဒါနဖြစ်သည်။
 (ဈ) ရွာဝါးကျင်၌ စိမ်းလန်းသော လယ်ကွင်းများ ရှိကြသည်။

နာမဝိသေသန

နာမဝိသေသန

၁၆။ နာမကို အထူးပြုသော ပုဒ်ကို နာမဝိသေသန ဟုခေါ်သည်။

၁၇။ နာမဝိသေသနသည် အနက်အမိပ္ပါယ်အရ (၄)မီးရှိသည်။ ငှါးတို့မှာ-

(က) ဂုဏ်ရည်ပြနာမဝိသေသန

(ခ) အညွှန်းနာမဝိသေသန

(ဂ) သချာနာမဝိသေသန

(ဃ) အမေးနာမဝိသေသနတို့ ဖြစ်ကြသည်။

(တို့နာမဝိသေသန (၄)မီးအကြောင်းကို အတွေ့(၁)၊ အခန်း(၂)၌ အကျဉ်းမှုဖော်ပြခဲ့သည်။ အတွေ့

(၁)၊ အခန်း (၃) ၌မူးမှု ရုတ်ရည်ပြနာမဝိသေသနအကြောင်းကို အကျယ်ဖော်ပြခဲ့ပြီ။ ၌၍အတွေ့(၁)၊ အခန်း (၄) ၌ အညွှန်းနာမဝိသေသနအကြောင်းကို ဆက်လက်ဖော်ပြမည်။)

၁၈။ အညွှန်းနာမဝိသေသန။ နာမကိုညွှန်ပြခြင်းဖြင့် အထူးပြုသည့်ပုဒ်ကို အညွှန်းနာမဝိသေသန ဟု ခေါ်သည်။

သာကေ။ ၌၊ သည်၊ ထို၊ ငှါး၊ ယင်း၊ ၌သို့သော၊ ထိုသို့သော၊ ငှါးကဲသို့သော၊ တစ်ပါးသော၊
တစ်စုံတစ်ရာသော၊ အကြောင်း၊ တစ်နှုံသော။

(က) ၌၊ သည် တို့သည် အနီးတွင်ရှိသော တစ်စုံတစ်ခုကို ညွှန်ပြသော အညွှန်းနာမဝိသေသနများ
ဖြစ်ကြသည်။

သာကေ။ (ခ) ၌၊ သစ်ပင်သည် ဆေးဖက်ဝင်သည်။

(၂) သည် လေ့သည် အညာသို့ဆန်လိမ့်မည်။

(ခ) ထို သည် အဝေးတွင်ရှိသော တစ်စုံတစ်ခုကို ညွှန်ပြသည်။

သာကေ။ (ခ) ထို အိမ် ကို ဝယ်လိုသည်။

(၂) ထို ရေကန် အနီးမှာ ကျောင်းရှိသည်။

(ဃ) ထို၊ ငှါး၊ ယင်း၊ ၌သို့သော၊ ထိုသို့သော တို့သည် ဖော်ပြခဲ့ပြီးသော နာမကိုညွှန်ပြသည်။

သာကေ။ (ခ) သိုဝရာစ်မင်းကြီးသည် မင်းပြု၏။

ထို သိုဝရာစ်မင်းကြီး၏ သားတော်ကား သို့ဗျည်းအမည်ရှိ၏။

(၂) ဖေဖေသည် ဖောင်တိန်တစ်ချောင်းကို ဝယ်လာသည်။

ငှါး ဖောင်တိန် ကို ကျွန်ုပ်တော် ကြိုက်ပါသည်။

- (၃) ကျောင်းခေါ်ချိန် မပြည့်သော ကျောင်းသားများ ရှိသည်။
ယင်း ကျောင်းသားတို့သည် ကျောင်းအုပ်ကြီးနှင့် တွေ့ကြရမည်။
- (၄) ဘွားဘွားသည် ထူးဆန်းသော ပုံပြင်များကို ပြောပြတတ်ပါသည်။
ဤသို့သော စုံပြင်များကို ကျွန်တော်တို့ ကြိုက်ပါသည်။
- (၁၂) အမြားသော၊ တစ်ပါးသော၊ တစ်ခုရုရှုသော၊ တစ်စုံတစ်ရုရှုသော၊ တစ်စုံတစ်ရာသော၊ အကြင် စသည်တို့သည် တစ်စုံတစ်ခုကို တိတိကျကျ မရည်ညွှန်းသာ နာမ်ကို အထူးဖြူသည်။

သာမက။

- (၁) အမြားသော ကိုစွဲရှိလျှင် ပြောပါရှိး။
(၂) တစ်ပါးသောအရှင်သို့ သွားကြကုန်အဲ့။
(၃) ရွှေးအခါ်၍ တစ်ရုရှုသော တောာအုပ်ဝယ် ကြီးစွာသောရေအိုင်ကြီး
တစ်အိုင်ရှိ၏။
(၄) တစ်စုံတစ်ရုရှုသော အမှုကိုစွဲ ပေါ်ပေါက်ခဲ့လျှင် ကျွန်းရှု ကူညီပါမည်။
(၅) တစ်စုံတစ်ရာသောကို ပြောလာပါလျှင်
ဆိတ် ဆိတ်သာနေပါလေ။
(၆) တစ်စုံတစ်ရာသောအကြောင်းကြောင့် နောက်ကျရသည် ထင်၏။
(၇) အကြင်သူသည် ကြီးစားအားထုတ်အဲ့ ထိုသူသည် အောင်ငွေ့ရ လတဲ့။

လေ့ကျင့်ခန်း

- ၁။ နာမဝိသေသနဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။
- ၂။ အောက်ပါဝါကျများရှိ ကွက်လပ်တို့၌ ဆီလျော်သော နာမဝိသေသနများကိုဖြည့်၍ မည်သည့်
နာမဝိသေသနဖြစ်သည်ကို ဖော်ပြပါ။
- (က) ----- စာအုပ်သည် အလွန်ရှားပါးသော စာအုပ်ဖြစ်သည်။
(ခ) ----- သူသည် ဤကျောင်းကမဟတ်၊ ----- သော ကျောင်းမှ ပြောင်းရွှေ့လာသူ
ဖြစ်သည်။
(ဂ) ----- သော အကြောင်းကြောင့် ----- နေ့က ကျင်းပမည်ဖြစ်သော ကပ္ပါဒီ
ရပ်ဆိုင်းထားသည်။
(ဃ) ----- နေရာ၊ -----အချိန်၌ ----- သူကို ဆက်ဆက်လာကြိုပါ။
(ဃ) ----- သော သူများသည် ----- သူကဲ့သို့ပင် ကြီးစားကြကုန်သည်။

၃။ အောက်ပါပါတူများ၏ မျဉ်းသားထားသော နာမည်သာနတို့သည် နာမ်ကို မည်သို့အထူး ပြုကြ

သနည်း။

(က) အကြောင်မီန်းမသည် အဆင်းလွယ်သော်လည်း အချင်းမလှုံ ထိုမိန်းမသည် တန်ဖိုးမရှိ
ဖြစ်ချေ၏။

(ခ) ထိုသို့သော အကြောင်းတိရားလည်း ဤ အကျိုးတရားကိုဖြစ်စေ၏။

(ဂ) အခြားထိုပါးသော သူတို့ကိုမတဲ့ရဲ့ မီမိကိုယ်ကိုသာ ကောင်းအောင် ကြိုးစားပါ။

(ဃ) သည်နေရာသည် သူတော်ကောင်းတို့ မှတင်းနေထိုင်ရာအရပ် ဖြစ်ပေသည်။

(င) ထိုကျောင်းသား ရရှာကိုလောမောအချိန်တွင်အောင်တို့န်းထုတ္ထု အခြားသော ကျောင်းသားများ
မရောက်လာထိုးချေ၍

အညွှန်းနာမဝိယေသနနှင့်အညွှန်းနာမ်းစား

အညွှန်းနာမဝိယေသနနှင့်အညွှန်းနာမ်းစား

၁၉။ အချို့သောပုဒ်တို့သည် ဝါကျအတွင်း အသုံးကိုလိုက်၍ အညွှန်းနာမဝိယေသနလည်း ဖြစ်နိုင်သည်။ အညွှန်းနာမ်းစားလည်း ဖြစ်နိုင်သည်။ ဤသို့ ဝါကျအတွင်း အသုံးကိုလိုက်၍ ဝါစင် ကွဲမြှားပုံတို့အောင်မျှဖြင့် ရှင်းပြုမည်။

(က) (၁) ‘ပညာရွှေဇိုး၊ လူမခိုး’ ဟူသော စကားရှိသည်။

(၂) ဤကား ရွှေးပညာရှိတို့၏ အဆိုအမိန့်တည်း။

(၃) ဤ စကားသည် ရွှေးပညာရှိတို့၏ အဆိုအမိန့်တည်း။

ဝါကျ (က) (၂)၌ရှိသော ဤ သည် စကား ဟူသော နာမ်ကိုညွှန်ပြပြီး ထိနာမ်၏အစားသုံးသော နာမ်းစားဖြစ်ခြင်းကြောင့် အညွှန်းနာမ်းစား ဖြစ်သည်။

ဝါကျ (က) (၃)၌မူ ဤ သည် စကား ဟူသော နာမ်ကိုညွှန်ပြပြီး ထိနာမ်ကို အထူးပြုသောကြောင့်

အညွှန်းနာမဝိယေသန ဖြစ်သည်။

(ခ) (၁) ခုပေါ်မှာ ထိုင်ပါ။

(၂) သည်မှာ ထိုင်ပါ။

(၃) သည်ခုပေါ်မှာ ထိုင်ပါ။

ဝါကျ (ခ) (၂)၌ရှိသော သည် သည် ခု ဟူသော နာမ်ကိုညွှန်ပြပြီး ထိနာမ်၏ အစားသုံးသော နာမ်းစားဖြစ်ခြင်းကြောင့် အညွှန်းနာမ်းစား ဖြစ်သည်။

ဝါကျ (ခ) (၃)၌မူ သည် သည် ခု ဟူသော နာမ်ကိုညွှန်ပြပြီး ထိနာမ်ကို အထူးပြုသောကြောင့် အညွှန်းနာမဝိယေသန ဖြစ်သည်။

ထိုနည်းတူ ထို့ ငှင်း ယင်း တို့သည်လည်း အသုံးကိုလိုက်၍ ဘစ်နေရာတွင် အညွှန်းနာမ်းစား ဖြစ်ပြီး ဘစ်နေရာ၌မူ အညွှန်းနာမဝိယေသန ဖြစ်သည်ကို အောက်ပါဝါကျများ၌ လေ့လာနိုင်သည်။

(က) (၁) မဟာမြိုင်တော်၌ ကျားရဲ ပေါ်၏။

(၂) ထိုသို့သွားလျှင် သတိပိုရိယရှိပါ။

(၃) ထိုတော်သို့သွားလျှင် သတိပိုရိယရှိပါ။

(ဃ) (၁) ဇွေးရူး တစ်ကောင် ပြေးလာသည်။

(၂) ငှင်းကို လူများက ရှိက်သတ်လိုက်ကြသည်။

(၃) ငှင်းဇွေးရူးကို လူများက ရှိက်သတ်လိုက်ကြသည်။

(င) (၁) လူတိုင်း လက်ကိုင်ပြုသင့်သည့် တရားတစ်ပါး ရှိသည်။

(၂) ယင်းကား ကိုယ်ချင်းစာတရားပင်ဖြစ်သည်။

(၃) ယင်းတရားကား ကိုယ်ချင်းစာတရားပင် ဖြစ်သည်။

အညွှန်းနာမ်စား

၂၀။ နာမ်ပုဒ်ကိုယ်နှင့်ပြလျက် ထိနာမ်ပုဒ်၏အစား သုံးထားသော ပုဒ်သည် အညွှန်းနာမ်စား ဖြစ်သည်။

အညွှန်းနာမ်ဝါယေသန

၂၁။ နာမ်ပုဒ်ကိုယ်နှင့်ပြလျက် ထိနာမ်ပုဒ်ကို အထူးပြုသော ပုဒ်မှာမူ အညွှန်းနာမ်ဝါယေသန ဖြစ်သည်။

လောင်းရှင်ခန်း

၁။ အောက်ပါပါတီကျများရှိ မျဉ်းသားထားသော ပုဒ်တို့သည် အညွှန်းနာမ်ဝါယေသနလော့ အညွှန်းနာမ်စားလော့ ခွဲပြပါ။

(က) ဤကား အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက် ဖြစ်သည်။

ဤစာပိုဒ်ကား အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက် ဖြစ်သည်။

(ခ) သည်မှာ အိပ်ပါ။ သည်အိမ်မှာ အိပ်ပါ။

(ဂ) ထိအရပ်သို့ မဆွားနှင့်။ ထိုသို့ မဆွားနှင့်။

(ဃ) ငှုံးအဖြစ်အပျက်သည် အလွန် စိတ်ဝင်စားဖွယ် ကောင်းပါသည်။
ငှုံးကို နားထောင်လိုလျင် ပြန်ပြောပြုပါမည်။

(င) 'နွဲရှိလျင် အောင်မြင်ရာ၏' ဟူသော စကားရှိသည်။

ယင်းစကားသည် စိတ်ဓာတ်ကို မြင့်တင်ပေးသော စကားပင်ဖြစ်သည်။

ယင်းကား စိတ်ဓာတ်ကို မြင့်တင်ပေးသော စကားတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။

၂။ အောက်ပါတို့ကို အညွှန်းနာမ်စားအဖြစ်လည်းကောင်း၊ အညွှန်းနာမ်ဝါယေသန အဖြစ်လည်းကောင်း
ပါတီကျွောင်း သုံးပြပါ။

ဤားသည် ထို ငှုံး ယင်း။

၃။ ကွက်လင်များကိုဖြည့်ပါ။

(က) နာမ်ပုဒ်တစ်ခုခုကို ယွန်ပြသည့် နာမ်စားကို ----- ဟူခေါ်သည်။

(ခ) နာမ်ကိုယ်နှင့်ပြခြင်းဖြင့် အထူးပြုသည့်ပုဒ်ကို ----- ဟူခေါ်သည်။

(ဂ) 'ထိပညာရှိမျိုးကိုချဉ်းကပ်သင့်သည်' ဟူသောပါကျွေ့ ထိသည် ----- ဖြစ်သည်။

(ဃ) 'ဤသို့လာ ထိုသို့ဆွားနှင့် အငှားခန္ဓာ မြောင်ရတယ်' ဟူသော စာသား၌ ဤ နှင့် ထိ
တို့သည် ----- ဖြစ်သည်။

(င) 'ဤားသည် ထို ငှုံး ယင်း' ထို၏ နောက်၌ နာမ်၊ နာမ်စားပုဒ် တစ်ခုခုပါလျင် အဆိုပါ
ဤားသည် ထို ငှုံး ယင်းတို့သည် ----- ဖြစ်သည်။ နောက်၌ နာမ်၊ နာမ်စားပုဒ်
တစ်ခုခုမပါလျင် ယင်းတို့သည် ----- ဖြစ်သည်။

ကြိယာဝိသေသန

ကြိယာဝိသေသန

JJ။ ကြိယာကို အထူးပြုသော ပုဒ်ကို ကြိယာဝိသေသန ဟုခေါ်သည်။

(အနက်အဓိပ္ပာယ်အရ ကြိယာဝိသေသန (၂)မျိုးရှိသည့်အနက် အရိုန်ပြကြိယာဝိသေသန နှင့် အမှာအရာပြကြိယာဝိသေသနတို့အကြောင်းကို အဘွဲ့(၁)၊ အခန်း(၃)ဖော်ပြခဲ့ပြီ။ ဤအဘွဲ့(၁)၊ အခန်း(၄) သိမ့်ကျန်ရှိသောကြိယာဝိသေသန (၃)မျိုး အကြောင်းကို ဆက်လက် ဖော်ပြမည်။)

J2။ ကျန်ရှိသော ကြိယာဝိသေသန(၃)မျိုးတို့မှာ-

(က) အခြေအနေပြကြိယာဝိသေသန

(ခ) ပေးပြုပြကြိယာဝိသေသန

(ဂ) အမေးကြိယာဝိသေသနတို့ ဖြစ်ကြသည်။

J3။ အခြေအနေပြကြိယာဝိသေသန။ အခြေအနေကိုပြခြင်းဖြင့် ကြိယာကိုအထူးပြုသော ကြိယာဝိသေသနကို အခြေအနေပြကြိယာဝိသေသန ဟုခေါ်သည်။

သာကော်။ ကန်လန်း၊ သည်းထန်စွာ၊ သပ်သပ်ရပ်ရပ်၊ အသေအချာ၊ ဇကန်၊ အမျှန်၊ စင်စစ်၊ မူချာ။

(က) သစ်ပင်ကြီးတစ်ပင်သည် လမ်းပေါ်၌ ကန်လန်းလွှာသော ပုဒ်ကပြသည်။

(ဤ) သစ်ပင်ကြီးသည် လမ်းမပေါ်၌ မည်သို့လဲကျနေသည်ကို ကန်လန်းဟူသော ပုဒ်ကပြသည်။ ကန်လန်း၊ ဟူသောပုဒ်သည် သစ်ပင်ကြီးလဲကျပုံး အခြေအနေကို ဖော်ပြခြင်းဖြင့် လကျဟူသော ကြိယာကို အထူးပြုသည်။ ထိုကြောင့် ကန်လန်း၊ သည် အခြေအနေပြကြိယာဝိသေသန ဖြစ်သည်။

(ခ) ယန်နံနက် မိုးသည်းထန်စွာ ရွှာသည်။

(ဂ) စာအုပ်များကို စားပွဲပေါ်တွင် သပ်သပ်ရပ်ရပ် စီထားပါ။

(ဃ) ကြီးစားလျှင် မူချာအောင်မြင်မည်။

(င) သူ့အကြောင်းကို ကျန်တော် အသေအရာသိပါသည်။

(သည်းထန်စွာ၊ သပ်သပ်ရပ်ရပ်၊ မူချာ၊ အသေအရာ၊ စသော အခြေအနေပြု ကြိယာဝိသေသနတို့၏ အသုံးကို အထက်ပါ ဝါကျများတွင် လေ့လာနိုင်သည်။)

J4။ ပမာဏပြကြိယာဝိသေသန။

မည်ရွှေမည်များကို ပြခြင်းဖြင့် ကြိယာကို အထူးပြုသော

ကြိယာဝိသေသနကို ပမာဏပြကြိယာဝိသေသန ဟုခေါ်သည်။

သာကော်။ များများ၊ လုံးဝ၊ အကုန်၊ အလွန်၊ များစွာ၊ နည်းနည်း၊ အနည်းငယ်၊ အဆမတန်။

- (က) အစာကို များများ စားလှေ့င ဘေးဖြစ်တတ်သည်။
- (ဤဝါကျွှု အစားများလှေ့င ဘေး ဖြစ်တတ်သည်ကို များများ ဟူသော ပုဂ္ဂကပြသည်။ များများ ဟူသော ပုဂ္ဂသည် အစာကို မည်၍မည်၍ စားကြောင်းကို ဖော်ပြခြင်းဖြင့် စား ဟူသော ကြိယာကို အထူးပြုသည်။ ထို့ကြောင့် များများ သည် ပမာဏပြကြိယာဝိသေသန ဖြစ်သည်။)
- (ခ) စကားကို နည်းနည်းပြော၍ အလုပ်များကို များများလုပ်ပါ။
- (ဂ) အစားကို အကုန်စား စကားကို အကုန်မပြောနှင့်။
- (ဃ) မူးယစ်ဆေးဝါး သုံးစွဲခြင်းကို လုံးဝ ရှောင်ကြည်သင့်သည်။
- (င) ရွှေတိဂုံစော်တော်ကြီးသည် အလွန်သွားသွားလေ့လာနိုင်သည်။
- (နည်းနည်း၊ အကုန်၊ လုံးဝ၊ အလွန် စသော ပမာဏပြကြိယာဝိသေသနတို့၏ အသုံးကို အထက်ပါဝါကျများတွင် လေ့လာနိုင်သည်။)

- ၂၆။ အမေးကြိယာဝိသေသန။ မေးမြန်းခြင်းဖြင့် ကြိယာကို အထူးပြုသော ကြိယာဝိသေသနကို အမေးကြိယာဝိသေသန ဟူခေါ်သည်။
- သာမက။ မည်သို့ မည်မျှ၊ မည်ကဲ့သို့၊ ဘယ်လောက်၊ ဘယ်လို့။
- (က) အစာကို ကြည်က်အောင် မည်သို့၊ စားရမည်နည်း။
- (ဤဝါကျွှု မည်သို့၊ ဟူသော ပုဂ္ဂသည် အစာမည်သို့၊ စားသင့်ကြောင်းကို မေးမြန်းခြင်းဖြင့် စား ဟူသောကြိယာကို အထူးပြုသည်။ ထို့ကြောင့် မည်သို့သည် မေးမြန်းခြင်းသဘော သက်ရောက် သော အမေးကြိယာဝိသေသန ဖြစ်သည်။)
- (ခ) ကျောင်းသင်ခန်းစာများကို မည်ကဲ့သို့၊ ကျက်သင့်သနည်း။
- (ဂ) ဤသရက်သီးသည် မည်မျှ၊ ချိုသနည်း။
- (ဃ) သူ့အကြောင်းကို မင်း ဘယ်လောက် သိသလဲ။
- (င) လူချွစ်လူခင်များလိုလှေ့င စကားကို ဘယ်လို့ ပြောသင့်သလဲ။
- (မည်ကဲ့သို့၊ မည်မျှ၊ ဘယ်လောက်၊ ဘယ်လို့ စသော အမေးကြိယာဝိသေသနတို့၏ အသုံးကို အထက်ပါဝါကျများတွင် လေ့လာနိုင်သည်။)

လွှေကျင့်စန်း

- ၁။ ကြိယာဝိသေသနဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။ ကြိယာဝိသေသန မည်မျှရှိသနည်း။
- ၂။ အခြေအနေပြ ကြိယာဝိသေသနဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။ အခြေအနေပြ ကြိယာဝိသေသန (၃) ခုကို ဖော်ပြ၍ ဝါကျေတစ်ခုစိန်း သုံးပြုပါ။
- ၃။ ပမာဏပြကြိယာဝိသေသနဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။ ပမာဏပြကြိယာဝိသေသန (၃) ခုကို ဖော်ပြ၍ ဝါကျေတစ်ခုစိန်း သုံးပြုပါ။
- ၄။ အမေးကြိယာဝိသေသာ နိုးသည်မှာ အဘယ်နည်း။ အမေးကြိယာဝိသေသန (၃) ခုကိုဖော်ပြ၍ ဝါကျေတစ်ခုစိန်း သုံးပြုပါ။
- ၅။ ကွက်လပ်များကိုဖြည့်ပါ။
- (က) ကြိုးသုံးအထူးပြုသော ပုံစံကို ----- ဟု ခေါ်သည်။
- (ခ) အခြေအနေကို ပြခြင်းဖြင့် ကြိယာကို အထူးပြုသော ပုံစံကို ----- ဟု ခေါ်သည်။
- (ဂ) ပမာဏကို ပြခြင်းဖြင့် ကြိယာကို အထူးပြုသောပုံစံကို ----- ဟု ခေါ်သည်။
- (ဃ) မေးမြန်းခြင်းဖြင့် ကြိယာကို အထူးပြုသောပုံစံကို ----- ဟု ခေါ်သည်။
- (ဃ) အဟုန်ပြင်းစွာ၊ မတ်တတ်၊ တွဲလောင်း၊ အမှုန်၊ စင်စစ် တို့သည် ----- ကြိယာဝိသေသနများ ဖြစ်ကြသည်။
- (ဃ) အချို့၊ အဆမတန်၊ လုံးဝ၊ နည်းနည်း၊ များများ တို့သည် ----- ကြိယာဝိသေသနများ ဖြစ်ကြသည်။
- ၆။ အောက်ပါဝါကျေများရှိ ကြိယာဝိသေသနတို့ကို မျဉ်းသားပါ။ ငင်းတို့သည် အနက်အဓိပ္ပာယ် အရာမည်သည့် ကြိယာဝိသေသနဖြစ်သည်ကိုလည်း ဖော်ပြုပါ။
- (က) ဤစာပိုဒ်၏ ဆိုလိုရင်းကို အနည်းငယ် ရှင်းပြပါ။
- (ခ) စာအုပ်များကို စားပွဲပေါ်မှာ သပ်သပ်ရပ် စီထားပါ။
- (ဂ) ဝါတို့အဖွဲ့သည် ပြိုင်ပွဲတွင် မူချွဲ အောင်နိုင်ရမည်။
- (ဃ) တပေါင်းလတွင် နေသည် အလွန် ပူးပြင်း၏။
- (ဃ) ဤပုံစံ့ကို သင် မည်ကဲ့သို့ တွက်မည်နည်း။
- (ဃ) ထိုကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ကျွန်ုတ် အတောက်အတန် သိထားပြီး ဖြစ်ပါသည်။
- (ဃ) လွန်ခဲ့သော ညက မိုးသည်းထန်စွာ ရွှာသည်။
- (ဃ) ဤအဆိုကို လုံးဝ သဘောမတူပါ။
- (ဗ) ကျောင်းသို့ သင်မည်သို့သွားမည်နည်း။
- (ဃ) ဇူဇာပုံးသည် အစာကို အဆမတန် စားသဖြင့် အသက်ဆုံးရှုံးရလေသည်။

ဂိဘတ်

ဂိဘတ်

၂၇။ နာမဲ၊ နာမ်စားတို့၏ နောက်၌ တည်၍ ရင်းတို့သည် ကတ္တားဖြစ်သည်၊ ကံဖြစ်သည် စသည်ကို
လည်းကောင်း၊ ကြိယာ၏ နောက်၌ တည်၍ ရင်းကြိယာ၏ ကာလနှင့် အမျိုးအစားကို လည်းကောင်း
ဝေဖန်ပိုင်းခြားပြသော စကားလုံးကို ဂိဘတ် ဟူခေါ်သည်။

၂၈။ ဂိဘတ် (၂)မျိုးရှိသည်။ ယင်းရိဘတ် (၂)မျိုးတို့မှာ -

(က) နာမ်ရိဘတ်

(ခ) ကြိယာရိဘတ် တို့ဖြစ်ကြသည်။

(နာမ်ရိဘတ်(၉)မျိုးအကြောင်းကို အတွေ့(၁)၊ အခန်း(၂)၌လည်းကောင်း၊ ကျွန်ုရှိသော နာမ်ရိဘတ်

(ဂ) မျိုးအကြောင်းကို အတွေ့(၁)၊ အခန်း(၃)၌ လည်းကောင်းဖော်ပြခဲ့ပြီ။ ဤအတွေ့(၁)၊ အခန်း(၄)

၌မူ ကြိယာရိဘတ် အကြောင်းကို ဆက်လက်ဖော်ပြမည်။

၂၉။ ကြိယာရိဘတ်။ ကြိယာ၏နောက်၌ တည်၍ ရင်းကြိယာ၏ ကာလနှင့် အမျိုးအစားကို ဝေဖန်
ပိုင်းခြားပြသောရိဘတ်ကို ကြိယာရိဘတ် ဟူခေါ်သည်။

၃၀။ ကြိယာရိဘတ် (၂)မျိုးရှိသည်။ ယင်းရိဘတ် (၂)မျိုးတို့မှာ-

(က) ကာလပြကြိယာရိဘတ်

(ခ) အမျိုးအစားပြကြိယာရိဘတ်တို့ဖြစ်ကြသည်။

၃၁။ ကာလပြကြိယာရိဘတ်။ ကြိယာ၏ ပြခြင်း၊ ဖြစ်ခြင်း၊ ရှိခြင်းနှင့် စပ်ဆိုင်သည့် အချိန်ကာလကို
ပြသော ပိဘတ်ကို ကာလပြကြိယာရိဘတ် ဟူခေါ်သည်။

၃၂။ ကာလပြကြိယာရိဘတ်(၃)မျိုးရှိသည်။ ယင်းရိဘတ် (၃)မျိုးတို့မှာ-

(က) ပစ္စာပွဲကာလပြကြိယာရိဘတ်

(ခ) အတိတ်ကာလပြကြိယာရိဘတ်

(ဂ) အနာဂတ်ကာလပြကြိယာရိဘတ် တို့ဖြစ်ကြသည်။

၃၃။ (က) ပစ္စာပွဲကာလပြကြိယာရိဘတ်။

ပိဘတ်ကို ပစ္စာပွဲကာလပြကြိယာရိဘတ်

သည်။ ၏။ ပြီ တို့ ဖြစ်ကြသည်။

ကြိယာ၏ ပြခဲ့၊ ဖြစ်ခဲ့ ရှိဆဲကာလကို ဖော်ပြသော

ဟူခေါ်သည်။ ပစ္စာပွဲကာလပြကြိယာရိဘတ်တို့မှာ

သာမက။

- (၁) ယနေ့ ရာသီတု သာယာသည်/၏။
- (၂) မောင်သံချောင်းသည် ရန်ကုန်မြို့၌ နေသည်/၏။
- (၃) လက္ခာသို့ လူသားများ ငရာတို့။
- (၄) မီးရထားသည် ဘူတာမြဲတို့ ဝင်လာဖြီ။
- (၅) ကျွန်တော်တ်၊ ငွေ့ဝါ အာ ရှိသည်။

(၆) အင်္ဂလိပ်သံပြုကြိုးယာဝိဘတ်။ ကြိုယာ၏ပြုပြီး၊ ဖြစ်ပြီး၊ ရှိပြီး ကာလကို ဖော်ပြသော ဝိဘတ်ကို အတိတဲ့ကာလပြုကြိုးယာဝိဘတ် ဟုခေါ်သည်။ အတိတဲ့ကာလပြုကြိုးယာဝိဘတ်တို့မှာ သည်။ ၏။ ပ တို့ဖြစ်ကြသည်။

သာမက။

- (၁) မနေ့က ရာသီဥတု သာယာသည်/၏။
- (၂) လွန်ခဲ့သော ငါးနှစ်က မောင်သံချောင်းသည် ရန်ကုန်မြို့၌ နေသည်/၏။
- (၃) စောစောကပင် မီးရထားဝင်သွားဖြီ။
- (၄) ဦးဘသည် စစ်အတွင်းက ကျောင်းဆရာလုပ်သည်/၏။
- (၅) သူ ပြန်သွားဖြီ။

(၇) အနာဂတ်ကာလပြုကြိုးယာဝိဘတ်။ ကြိုယာ၏ ပြုလတ္တံ့၊ ဖြစ်လတ္တံ့၊ ရှိလတ္တံ့ ကာလကို ဖော်ပြသော ဝိဘတ်ကို အနာဂတ်ကာလပြုကြိုးယာဝိဘတ် ဟုခေါ်သည်။ အနာဂတ်ကာလပြုကြိုးယာဝိဘတ် တို့မှာ ဖည်း၊ လိမ့်မည်း၊ အံ့၊ လတ္တံ့၊ တို့ဖြစ်ကြသည်။

သာမက။

- (၁) မနက်ဖြန် မောင်ရေခဲ ပြန်လာမည်/လိမ့်မည်။
- (၂) မန္တလေး-ရန်ကုန်အစုန်အမြန်ရထားသည် မကြာမိ ဆိုက်မည်/လိမ့်မည်။
- (၃) မိုးကောင်းသောကြောင့် ပဝါးအောင်အံ့/လတ္တံ့။
- (၄) ဤအမှုကို ဆောင်ရွက်လျှင် အများက ခီးမွမ်းကြအံ့/လတ္တံ့။
- (၅) မူးယစ်ဆေးဝါးကို သုံးလျှင် လူမျိုးပါ ပြန်းမည်/လိမ့်မည်။

၃၄။ အမျိုးအစားပြုကြိုးယာဝိဘတ်။ ကြိုယာ၏အမျိုးအစားကိုဖော်ပြသော ဝိဘတ်ကို အမျိုးအစား ပြုကြိုးယာဝိဘတ် ဟုခေါ်သည်။

- ၃၅။ အမျိုးအစားပြကြောဝိဘတ် (၄)မျိုးရှိသည်။ ယင်းဝိဘတ် (၄)မျိုးတို့မှာ-
- (က) စေခိုင်းဝိဘတ်
 - (ခ) ညီနှိုင်းဝိဘတ်
 - (ဂ) ဆန္ဒညွှန်ဝိဘတ်
 - (ဃ) အမိန့်ချိဘတ် တို့ဖြစ်ကြသည်။
- ၃၆။ (က) ဧရိုင်းဝိဘတ်။ စေခိုင်းခြင်းကိုပြသည့် ဝိဘတ်ကို ဧရိုင်းဝိဘတ် စေခိုင်းဝိဘတ်မှာ လေ့ ဖြစ်သည်။
သာမက။
- (ခ) ဤအကြောင်းကို ချက်ချင်းပြောကြားပါလေ့။
 - (ဂ) ငါအား အမှန်အတိုင်း ပြောကြားလေ့။
 - (ဃ) သွေးစည်းညီညွတ်ကြလေ့။
- (ခ) ညီနှိုင်းဝိဘတ်။ ဆောင်ရွက်သူအချင်းချင်း ညီနှိုင်းခြင်းကိုပြသည့် ဝိဘတ်ကို ညီနှိုင်း ဝိဘတ် ဟုခေါ်သည်။ ညီနှိုင်းဝိဘတ်တို့မှာ စိုး၊ ရအောင် တို့ဖြစ်သည်။
သာမက။
- (က) အချိန်တန်ဖြိုး အိမ်ပြန်စိုး။
 - (ဂ) ယနေ့ကစျေး အကျိုးများအောင် ကြိုးစားစိုး။
 - (ဃ) ကျောင်းပိတ်ရက်မှာ သင်တန်းတက်ရအောင်။
- (ဂ) ဆန္ဒညွှန်ဝိဘတ်။ ခွင့်တောင်းခြင်း၊ ဆုတောင်းမေတ္တာပို့သခြင်း၊ ကျို့ခဲ့ခြင်း စသော အလိုဆန္ဒတို့ကို ဖော်ပြသည့်ဝိဘတ်ကို ဆန္ဒညွှန်ဝိဘတ် ဟုခေါ်သည်။ ဆန္ဒညွှန်ဝိဘတ်တို့မှာ ပါရစေ၊ ပါစေ တို့ဖြစ်ကြသည်။
သာမက။
- (က) ကျွန်ုတ်ကြည့်ပါရစေ။
 - (ဂ) ကျွန်ုးမာချမ်းသာကြပါစေ။
 - (ဃ) သွားလေရာ ဘေးတွေ့ပါစေ။
- (ဃ) အမိန့်ချိဘတ်။ အမိန့်ပေးခြင်းကို ဖော်ပြသည့် ဝိဘတ်ကို အမိန့်ချိဘတ် ဟုခေါ်သည်။ အမိန့်ချိဘတ်မှာ ၁၁ ဖြစ်သည်။

သာမက။

- (၁) အလုပ်ကြမ်းနှင့် ထောင်ဒဏ်သုံးနှစ် ကျခံစေ။
(၂) ဤအမှုမှ တရားသေ လွှတ်စေ။

လေ့ကျင့်စန်း

- ၁။ နာမ်ဝိဘတ်ဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။
၂။ ကြိုယာဝိဘတ်ဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။
၃။ ကာလပြုကြိုယာဝိဘတ်ဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။ ကာလပြုကြိုယာဝိဘတ် (၃)မျိုး၏ အမည်ကို သာမက ဝါကျတစ်ခုစီနှင့်တကွ ဖော်ပြုပါ။
၄။ အမျိုးအစားပြုကြိုယာဝိဘတ်ဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။ အမျိုးအစားပြုကြိုယာဝိဘတ် (၄)မျိုး၏ အမည်ကို သာမကဝါကျတစ်ခုစီနှင့်တကွ ဖော်ပြုပါ။
၅။ စေခိုင်းဝိဘတ်ဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။ စေခိုင်းဝိဘတ်ဖြင့် ဝါကျ (၃)ခု ဖွဲ့ပါ။
၆။ ညီနှိုင်းဝိဘတ်ဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။ ညီနှိုင်းဝိဘတ်ဖြင့် ဝါကျ (၃)ခု ဖွဲ့ပါ။
၇။ ဆန္ဒညွှန်ဝိဘတ်ဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။ ဆန္ဒညွှန်ဝိဘတ်ဖြင့် ဝါကျ (၃)ခု ဖွဲ့ပါ။
၈။ အမိန့်ချုပ်ဘတ်ဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။ အမိန့်ချုပ်ဘတ်ဖြင့် ဝါကျ (၃)ခု ဖွဲ့ပါ။
၉။ ပေးထားသောဝါကျများ၏ ဝိဘတ်တို့ကို မျဉ်းသား၍ နာမ်ဝိဘတ်ဖြစ်သည် ကြိုယာဝိဘတ်ဖြစ် သည်ကို ခွဲခြားပြုပါ။ ငါးတို့၏ အမျိုးအမည်များကိုလည်း ဖော်ပြုပါ။
(က) ကျန်းမာရေးအတွက် သန့်ရှင်းသောအစားအစာများကို နေ့စဉ်စားသင့်၏။
(ခ) နွေရာသီကျောင်းဝိတ်ရတ်တွင် ဆရာနှင့် သူ၏တပည့်များသည် လေ့လာရေးခရီး ထွက်ကြမည်။
(ဂ) ပညာရေးဆွေးနွေးပွဲပြီးပြီ။
(ဃ) အောင်ပွဲရ မြန်မာ့လက်ရွေးစင်အားကစားသမားများသည် နက်ဖြန်နံနက်တွင် မိခင်နှိုင်ငံ သို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိကြမည်။
(င) စစ်တောင်းမြတ်ရေသည် နောက်နှစ်ဆယ့်လေးနာရီအတွင်း စိုးရိမ်းရောမှတ်သို့ရောက်မည်။
(စ) ဤအမှုကို ပလ်ဖော် တရားသူကြီးက အမိန့်ချုပ်းပြီ။
(ဆ) လုံလဝီရိယရှိသူသည် တစ်နေ့တွင် မူချွေအောင်မြင်ရမည်။
(ဇ) စောစောအိပ်လို့၊ စောစောထလို့၊ စောစောလမ်းလျှောက်ကြပါစို့။
(ဈ) ကျန်းစစ်သားမင်းကြီးသည် အာနန္ဒာစေတီကို တည်ထားကိုးကွယ်တော်မှုသည်။
(ည) ကျန်းမာခြင်းသည် လာသံတစ်ပါးဖြစ်သည်။
(ဇဲ) ရွာလမ်းဖောက်ရာမှာ လုပ်အားပေးကြုံရအောင်။

- (၄) ကျွန်းမာ ချမ်းသာကြပါစေ။
- (၅) ချစ်စကိုရှည်စေ၊ မူန်းစကို တို့စေ။
- (၆) အဖေအမေတို့စိတ်ပူနေကြမည်၊ အီမိုပြန်စို့။
- (၇) အိုးစားခြင်းသည် အောင်မြင်ခြင်း၏ လမ်းစဖြစ်သည်။
- ၁၀။ ပေးထားသော ဝါကျများရှိ ကွက်လပ်တို့တွင် ဆီလျှော့သော နာမိုဘတ်နှင့် ကြိယာရိဘတ်မှာ
ကို ဖြည့်ပါ။
- (၈) မကြာမိ အမေ ပြန်ရောက်စေး? -----။
- (၉) ကျွန်းတော်တို့ ----- လွန်ခဲ့သော လ ----- လပတ်စာမေးပွဲဖြေကြရ -----
-- ။
- (၁၀) တိုင်းရင်းသားအချင်းချင်း ရိုင်းပင်းကူညီက -----။
- (၁၁) လာမည့် တန်္ဂုံးနှင့် ကျွန်းတော်တို့ သူငယ်ချင်းတစ်စု ပျော်ပွဲစား သွားကြ
----- ။
- (၁၂) ကျောင်းဆင်းလျှင် ငါတို့ ကစားက -----။
- (၁၃) ကျောင်းပိတ်ရက် ----- မိဘ ----- ကူပါ။
- (၁၄) တရားသူကြီး ----- မောင်ပု ----- အမှု ----- တရားသေလွတ် -----
--- ဟု စီရင်ချက်ချလိုက် -----။
- (၁၅) အောက်ဆီရွင် ----- လေထက်ပေါ့ -----။
- (၁၆) လာမည့်ဘေး၊ ၁၀း -----။
- (၁၇) တပို့တွဲလ ----- ထမနဲ့ ထိုးကြ -----။

သမ္မန္ဒ

၃၇။ ပုံစံအချင်းချင်းကို ဖြစ်စေ ဝါကျအချင်းချင်းကိုဖြစ်စေ အမိဘယ်အချင်းချင်းကိုဖြစ်စေ ဆက်စပ်ပေးသော စကားလုံးကို သမ္မန္ဒ ဟူခေါ်သည်။

၃၈။ သမ္မန္ဒ (၃)မျိုးရှိသည်။ ငှါးတို့မှာ-

(က) ပုံစံဆက် သမ္မန္ဒ

(ခ) ဝါကျဆက် သမ္မန္ဒ

(ဂ) အမိဘယ်ဆက် သမ္မန္ဒ တို့ဖြစ်ကြသည်။

(ပုံစံဆက်သမ္မန္ဒအကြောင်းကို အတွေ့(ခ)၊ အခန်း(၃)၌ ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ၌၍အတွေ့ (၁)၊ အခန်း

(၄) ၌၍မူ ဝါကျဆက်သမ္မန္ဒ နှင့် အမိဘယ်ဆက်သမ္မန္ဒ တို့အကြောင်းကို ဖော်ပြမည်။)

၃၉။ ဝါကျဆက်သမ္မန္ဒ။ ဝါကျအချင်းချင်း ဆက်စပ်ပေးသော သမ္မန္ဒကို ဝါကျဆက်သမ္မန္ဒ ဟူခေါ်သည်။

သာမဏေ။ နှင့်တစ်ပြိုင်နက် သကဲ့သို့၊ စောန်၊ လျှင်၊ ၏၏၊ လျက်၊ သော်လည်း။

(က) နှင့်တစ်ပြိုင်နက်။ အချိန်ပြခြင်းအနက်ဖြင့် ဝါကျအချင်းချင်းကို ဆက်စပ်ပေးသော သမ္မန္ဒဖြစ်သည်။

(ခ) မိုးသံကိုကြားရသည်။

(ဂ) လယ်သမားတို့သည် ထွန်တုံးကို ပြင်ကြပြီ။

(၃) မိုးသံကိုကြားသည် နှင့်တစ်ပြိုင်နက် လယ်သမားတို့သည် ထွန်တုံးကိုပြင်ကြပြီ။

ဝါကျ(၁)နှင့်(၂)တို့သည် သီးခြားဝါကျများဖြစ်ကြသည်။ ထိုဝါကျများကို နှင့်တစ်ပြိုင်နက် ဟူသော သမ္မန္ဒဖြင့် ဆက်လိုက်သောအခါ တတိယဝါကျ ဖြစ်လာသည်။

မိုးဦးကျအခါ၌ လယ်သမားတို့ ထွန်တုံးပြင်ကြကြောင်းကို နှင့်တစ်ပြိုင်နက် ဟူသော သမ္မန္ဒက ပြသည်။ ထို့ကြောင့် နှင့်တစ်ပြိုင်နက်သည် အချိန်ပြခြင်းအနက်ဖြင့် ဝါကျအချင်းချင်းကို ဆက်စပ်ပေးသော ဝါကျဆက်သမ္မန္ဒ ဖြစ်သည်။

(ထိုနည်းတူ နှင့်၊ သောအခါ၊ လျက်၊ စဉ်၊ ပတ်လုံး၊ အတွင်း၊ စသည်တို့သည်လည်း အချိန်ပြခြင်းအနက်ဖြင့် ဝါကျအချင်းချင်းကို ဆက်စပ်ပေးသော ဝါကျဆက်သမ္မန္ဒများ ဖြစ်ကြသည်။)

(ခ) သကဲ့သို့။

နှိုင်းယှဉ်ခြင်းအနက်ဖြင့် ဝါကျအချင်းချင်းကို ဆက်စပ်ပေးသော သမ္မန္ဒ ဖြစ်သည်။

- (၁) ထူးချွန်သော ကျောင်းသားများသည် စာကြိုးစားကြသည်။
- (၂) ကျွန်ုပ်တို့လည်း စာကြိုးစားကြသည်။
- (၃) ထူးချွန်သော ကျောင်းသားများ စာကြိုးစားသကဲ့သို့ ကျွန်ုပ်တို့လည်း စာကြိုးစားကြသည်။

ပါကျ(၁)နှင့် (၂)တို့သည် သီးခြားပါကျရိုးများ ဖြစ်ကြသည်။ ထိုဝါကျများကို သကဲ့သို့ ဟူသော သမ္မတဖြင့် ဆက်လိုက်သောအခါ တတိယဝါကျ ဖြစ်လာသည်။

ထူးချွန်သော ကျောင်းသားများ၏ စာကြိုးစားမှုနှင့် ကျွန်ုပ်တို့၏ စာကြိုးစားမှုကို သကဲ့သို့ ဟူသော သမ္မတက နှိုင်းယှဉ်ပြသည်။ ထို့ကြောင့် သကဲ့သို့သည် နှိုင်းယှဉ်ခြင်းအနက်ဖြင့် ပါကျအချင်းချင်းကို ဆက်စပ်ပေးသော ပါကျဆက်သမ္မတ ဖြစ်သည်။

(ထိုနည်းအတူ ထက်၊ နည်းတူ၊ သလောက်၊ အတိုင်း စသည် တို့သည်လည်း နှိုင်းယှဉ်ခြင်းအနက်ဖြင့် ပါကျအချင်းချင်းကို ဆက်စပ်ပေးသော ပါကျဆက်သမ္မတ များဖြစ်ကြသည်။)

(၁) စေရန်။ အကျိုးတစ်စုံတစ်ရာကို မျှော်လင့်ခြင်းအနက်ဖြင့် ပါကျအချင်းချင်းကို ဆက်စပ်ပေးသော သမ္မတဖြစ်သည်။

(၂) နှိုင်ငံ၏စီးပွားရေး တိုးတက်သည်။

(၂) ကုန်များကို အဆင့်မီ ထုတ်လုပ်ရမည်။

(၃) နှိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးတိုးတက်စေရန် ကုန်များကို အဆင့်မီ ထုတ်လုပ်ရမည်။

ပါကျ(၁)နှင့် (၂)တို့သည် သီးခြားပါကျရိုးများ ဖြစ်ကြသည်။ ထိုဝါကျများကို စေရန် ဟူသော သမ္မတဖြင့် ဆက်လိုက်သောအခါ တတိယဝါကျ ဖြစ်လာသည်။

နှိုင်ငံ၏ စီးပွားတိုးတက်မှုကို ရည်မှန်း၍ ကုန်များကို အဆင့်မီထုတ်လုပ်သင့်ကြောင်းကို စေရန် ဟူသော သမ္မတကပြသည်။ ထို့ကြောင့် စေရန်သည် အကျိုးမျှော်လင့်ခြင်း အနက်ဖြင့် ပါကျအချင်းချင်းကို ဆက်စပ်ပေးသော ပါကျဆက်သမ္မတ ဖြစ်သည်။

(ထိုနည်းအတူ အောင်၊ အံသောင့်၊ ရန်၊ အတွက် စသည်တို့သည်လည်း အကျိုးမျှော်လင့်ခြင်း အနက်ဖြင့် ပါကျအချင်းချင်းကို ဆက်စပ်ပေးသော ပါကျဆက်သမ္မတများဖြစ်ကြသည်။)

(၁) လျှင်။ ကန်းသတ်ခြင်းအနက်ဖြင့် ပါကျအချင်းချင်းကို ဆက်စပ်ပေးသော သမ္မတ ဖြစ်သည်။

(၁) စာမေးပွဲအောင်သည်။

(၂) အတန်းတွက်ရမည်။

(၃) စာမေးပွဲအောင်လျှင် အတန်းတက်ရမည်။

ဝါကျ(၁)နှင့် (၂)တို့သည် သီးခြားဝါကျရှိုးများ ဖြစ်ကြသည်။ ထိုဝါကျများကို ဈူး၏ ဟူသော သမွန္ဒါပြင့် ဆက်လိုက်သောအခါ တတိယဝါကျဖြစ်လာသည်။

အတန်းတက်ရန်အတွက် စာမေးပွဲအောင်ရမည်ဖြစ်ကြောင်းကို ဈူး၏ ဟူသော သမွန္ဒါက ကန့်သတ်ပြသည်။ ထို့ကြောင့် ဈူး၏ သည် ကန့်သတ်ခြင်း အနက်ဖြင့် ဝါကျအချင်းချင်းကို ဆက်စပ်ပေးသော ဝါကျဆက်သမွန့်များ ဖြစ်ကြသည်။

(ထိုနည်းအတူမှု၊ က၊ သော် စသည်တို့သည်လည်း ကန့်သတ်ခြင်း အနက်ဖြင့် ဝါကျအချင်းချင်းကို ဆက်စပ်ပေးသော ဝါကျဆက်သမွန့်များ ဖြစ်ကြသည်။)

(c) ၅။ အကြောင်းပြခြင်းအနက်ဖြင့် ဝါကျအချင်းချင်းကို ဆက်စပ်ပေးသော သမွန္ဒါ ဖြစ်သည်။

(၁) မိုးလေဝသ မှန်ကန်သည်။

(၂) စပါး အထွက်တိုးသည်။

(၃) မိုးလေဝသ မှန်ကန်၍ စပါးအထွက်တိုးသည်။

ဝါကျ(၁)နှင့် (၂)တို့သည် သီးခြား ဝါကျရှိုးများ ဖြစ်ကြသည်။ ထိုဝါကျများကို ၅ ဟူသော သမွန္ဒါပြင့် ဆက်လိုက်သောအခါ တတိယဝါကျဖြစ်လာသည်။

စပါး အထွက်တိုးရခြင်း၏ အကြောင်းရင်းသည် မိုးလေဝသမှန်ကန်ခြင်းဖြစ်ကြောင်းကို ၅ ဟူသော သမွန္ဒါကပြသည်။ ထို့ကြောင့် ၅ သည် အကြောင်းပြခြင်းအနက်ဖြင့် ဝါကျအချင်းချင်းကို ဆက်စပ်ပေးသော ဝါကျဆက်သမွန့် ဖြစ်သည်။

(ထိုနည်းအတူ သောကြောင့်၊ ရကား၊ သည်အတွက်၊ သဖြင့် စသည်တို့ သည်လည်း အကြောင်းပြခြင်းအနက်ဖြင့် ဝါကျအချင်းချင်းကို ဆက်စပ်ပေးသော ဝါကျဆက်သမွန့် များဖြစ်ကြသည်။)

(၁) ၅။ တစ်ခုပြီးတစ်ခုဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းအနက်ဖြင့် ဝါကျအချင်းချင်းကို ဆက်စပ်ပေးသော သမွန္ဒါဖြစ်သည်။

(၁) ခွေးသည် အမဲကင်ကို ပစ်ချသည်။

(၂) ခွေးသည် လွှတ်ရာသို့ ပြေးလေ၏။

(၃) ခွေးသည် အမဲကင်ကို ပစ်ချ၍ လွှတ်ရာသို့ ပြေးလေ၏။

ဝါကျ(၁)နှင့် (၂)တို့သည် သီးခြားဝါကျရှိုးများ ဖြစ်ကြသည်။ ထိုဝါကျများကို ၅ ဟူသော သမွန္ဒါပြင့် ဆက်လိုက်သောအခါ တတိယဝါကျ ဖြစ်လာသည်။

ခွေးသည် အမဲကင်ကို ပစ်ချခြင်း၊ လွှတ်ရာသို့ ပြေးခြင်းဟူသည့် ဆောင်ရွက်မှု (၂)ခုကို တစ်ခုပြီး တစ်ခု ပြုလုပ်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း ၅ ဟူသော သမွန္ဒါကပြသည်။ ထို့ကြောင့် ၅ သည် တစ်ခုပြီးတစ်ခု

ဆောင်ရွက်ခြင်းအနက်ဖြင့် ဝါကျအချင်းချင်းကို ဆက်စပ်ပေးသော ဝါကျဆက်သမ္မန္ဒာ ဖြစ်သည်။
(ထိနည်းအတူ ကာ၊ ပြီး စသည်တို့သည်လည်း တစ်ခုပြီးတစ်ခု ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း
အနက်ဖြင့် ဝါကျအချင်းချင်းကို ဆက်စပ်ပေးသော ဝါကျဆက်သမ္မန္ဒာ များဖြစ်ကြသည်။)

(က) လျက်။ တစ်ပြိုင်နက်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းအနက်ဖြင့် ဝါကျအချင်းချင်းကို
ဆက်စပ်ပေးသော သမ္မန္ဒာဖြစ်သည်။

(ခ) တောသူလုံမေတို့သည် ရေအိုးကိုယ်စီ ရွှေကြလာကြသည်။

(ဂ) တောသူလုံမေတို့သည် ရွာလယ်ရေကန်မှ ပြန်လာကြသည်။

(ဃ) တောသူလုံမေတို့သည် ရေအိုးကိုယ်စီရွှေကြလျက် ရွာလယ်ရေကန်မှ ပြန်လာကြသည်။

ဝါကျ(ခ)နှင့် (ဂ)တို့သည် သီးခြား ဝါကျရှိုးများ ဖြစ်ကြသည်။ ထို့ဝါကျများကို လျက် ဟူသော
သမ္မန္ဒာဖြင့် ဆက်လိုက်သောအခါ တတိယဝါကျ ဖြစ်လာသည်။

တောသူလုံမေတို့သည် ရေအိုးရွှေကြခြင်း၊ ရေကန်မှ ပြန်လာခြင်းဟူသည့် ဆောင်ရွက်မှု (ဂ)ခကို
တစ်ပြိုင်နက် ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း လျက်ဟူသော သမ္မန္ဒာပြသည်။ ထို့ကြောင့် လျက်သည်
တစ်ပြိုင်နက် ဆောင်ရွက်ခြင်းအနက်ဖြင့် ဝါကျအချင်းချင်းကို ဆက်စပ်ပေးသော ဝါကျဆက်သမ္မန္ဒာ
ဖြစ်သည်။

(ထိနည်းအတူ ကာ၊ စဉ်၊ တုန်း စသည်တို့သည်လည်း တစ်ပြိုင်နက် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ဖြစ်ပေါ်
ခြင်းအနက်ဖြင့် ဝါကျအချင်းချင်းကို ဆက်စပ်ပေးသော ဝါကျဆက်သမ္မန္ဒာများဖြစ်ကြသည်။)

(ဇ) သော်လည်း။ ဆန့်ကျင်အနက်ဖြင့် ဝါကျအချင်းချင်းကို ဆက်စပ်ပေးသော သမ္မန္ဒာဖြစ်
သည်။

(ခ) သူ အမြန်ပြီးသွားသည်။

(ဂ) သူ မီးရထား မမိလိုက်ပါ။

(ဃ) သူ အမြန်ပြီးသွားသော်လည်း မီးရထား မမိလိုက်ပါ။

ဝါကျ(ခ)နှင့် (ဂ)တို့သည် သီးခြားဝါကျရှိုးများ ဖြစ်ကြသည်။ ထို့ဝါကျများကို သော်လည်း ဟူသော
သမ္မန္ဒာဖြင့် ဆက်လိုက်သောအခါ တတိယဝါကျ ဖြစ်လာသည်။

မီးရထားမထွက်ခင် အချိန်မီရောက်ရှိရေးအတွက် ကြီးဘားအားထုတ်မှုသည် အချည်းနှီးဖြစ်ရပုံကို
သော်လည်း ဟူသော သမ္မန္ဒာပြသည်။ ထို့ကြောင့် သော်လည်းသည် ဆန့်ကျင်ခြင်းအနက်ဖြင့်
ဝါကျအချင်းချင်းကို ဆက်စပ်ပေးသော ဝါကျဆက်သမ္မန္ဒာဖြစ်သည်။

(ထိနည်းအတူ ဘ၊ ဘန်း၊ လျက်၊ ဘလျက်နှင့်၊ စောဘူး စသည်တို့သည်လည်း ဆန့်ကျင်ခြင်း
အနက်ဖြင့် ဝါကျအချင်းချင်းကို ဆက်စပ်ပေးသော ဝါကျဆက်သမ္မန္ဒာများဖြစ်ကြသည်။)

၄၀။ အမိပ္ပါယ်ဆက်သမ္မန္ဒာ။ သီးခြားဝါကျတို့၌ပါရှိသော အမိပ္ပါယ်အချင်းချင်းကို ဆက်စပ်ပေးသည့် သမ္မန္ဒာကို အမိပ္ပါယ်ဆက်သမ္မန္ဒာ ဟူ၏သည်။
သာမက။ ထို့ကြောင့် အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော်၊ အကြောင်းမူကား၊ ထို့ပြင်၊ ထို့နောက်၊ သို့ရာတွင်၊ ထို့အပါ။

(က) ထို့ကြောင့်။ အကြောင်းပြခြင်းအနက်ဖြင့် အမိပ္ပါယ်ကို ဆက်စပ်ပေးသော သမ္မန္ဒာ ဖြစ်သည်။

(ခ) အင်းဝဘုရင် ဒုတိယမင်းခေါင်သည် စာဆိုတော်များကို အားပေးချီးမြှောက်တော်မူသည်။

(ဂ) အင်းဝခေါတ်၌ စာပေထွန်းကားသည်။

(ဃ) အင်းဝဘုရင် ဒုတိယမင်းခေါင်သည် စာဆိုတော်များကို အားပေးချီးမြှောက်တော်မူသည်။

ထို့ကြောင့် အင်းဝခေါတ်၌ စာပေထွန်းကားသည်။

ဝါကျ(ခ)နှင့် (ဂ)တို့သည် သီးခြား ဝါကျရီးများ ဖြစ်ကြသည်။ ထိုဝါကျ နှစ်ခုကို အမှတ်(၃)အတိုင်း ထို့ကြောင့် နှင့် ဆက်နိုင်သည်။

အင်းဝခေါတ်၌ စာပေထွန်းကားရခြင်းမှာ အကျိုးဖြစ်၍ အင်းဝဘုရင်ဒုတိယမင်းခေါင်က စာဆိုတော်များကို အားပေးချီးမြှောက်ခြင်းမှာ အကြောင်းဖြစ်သည်။ ဤသို့ အကြောင်းအကျိုးဆက်စပ်မှု ကို ထို့ကြောင့်ဟူသော အမိပ္ပါယ်ဆက်သမ္မန္ဒာက ဖော်ပြသည်။

(ဤတဲ့သို့၊ အကြောင်းအကျိုးဆက်စပ်မှုကို ဖော်ပြသော အခြား အမိပ္ပါယ်ဆက်သမ္မန္ဒာများမှာ သို့ဖြစ်၍၊ သို့ဖြစ်သောကြောင့် စသည်တို့ဖြစ်ကြသည်။)

(ခ) အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော်။ အကြောင်းပြခြင်းအနက်ဖြင့် အမိပ္ပါယ်ကို ဆက်စပ်ပေးသော သမ္မန္ဒာ ဖြစ်သည်။

(ဂ) အင်းဝခေါတ်၌ စာပေထွန်းကားသည်။

(ဃ) အင်းဝဘုရင် ဒုတိယမင်းခေါင်သည် စာဆိုတော်များကို အားပေးချီးမြှောက်တော်မူသည်။

(၃) အင်းဝခေါတ်၌ စာပေထွန်းကားသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အင်းဝဘုရင် ဒုတိယမင်းခေါင်သည် စာဆိုတော်များကို အားပေးချီးမြှောက်တော်မူသည်။

ဝါကျ(ခ)နှင့် (ဂ)တို့သည် သီးခြားဝါကျရီးများ ဖြစ်ကြသည်။ ထိုဝါကျ နှစ်ခုကို အမှတ်(၃)အတိုင်း အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော်နှင့် ဆက်နိုင်သည်။

အင်းဝခေါတ်၌ စာပေထွန်းကားရခြင်း၏ အကြောင်းမှာ ဒုတိယမင်းခေါင်၏ အားပေးမှုကြောင့် ဖြစ်သည်ဟူသော အကြောင်းအကျိုးဆက်စပ်မှုကို အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဟူသော အမိပ္ပါယ်ဆက်သမ္မန္ဒာက ဖော်ပြသည်။

(ဤကဲ့သို့၊ အကြောင်းအကျိုးဆက်စပ်မှုကို ဖော်ပြသော အခြားအဓိပ္ပာယ်ဆက် သမွန္ဒများမှာ အကြောင်းမှာကား၊ အကြောင်းမှာမှာ၊ အကြောင်းသောကား စသည်တို့ဖြစ်က သည်။)

- (a) **ထို့ပြင်။** ပေါင်းစည်းခြင်းအနက်ဖြင့် အဓိပ္ပာယ်ကို ဆက်စပ်ပေးသောသမွန္ဒဖြစ်သည်။
- (b) သတင်းစာထဲ၌ ပြည်တွင်းပြည်ပသင်းများပါသည်။
- (c) သတင်းစာထဲ၌ ပြည်တွင်းပြည်ပဆောင်းပါးများပါသည်။
- (d) သတင်းစာထဲ၌ပြည်တွင်းပြည်ပသင်းများပါသည်။**ထို့ပြင်** ဆောင်းပါးများလည်းပါသည်။ ဝါကျ(၁)နှင့်(၂)တို့သည် သီးခြားဝါကျရုံးများဖြစ်ကြသည်။ ထိုဝါကျနှစ်ခုကို အမှတ် (၃)အတိုင်း ထို့ပြင် နှင့် ဆက်နိုင်သည်။

ရွှေ့ကဖော်ပြခဲ့သည့် အကြောင်းအရာ၊ အချက်အလက်နှင့် နောက်၌ဖော်ပြမည့် အကြောင်းအရာ၊ အချက်အလက်ကို ထို့ပြင်ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ဆက်သမွန္ဒက ပေါင်းစည်းဖော်ပြသည်။

(ဤကဲ့သို့၊ ပေါင်းစည်းမှုကိုပြသော အခြားအဓိပ္ပာယ်ဆက်သမွန္ဒများမှာ ငါးပါးဖြင့်၊ သည်ပါးဖြင့် စသည် တို့ဖြစ်ကြသည်။)

- (b) **ထို့နောက်။** တစ်ခုပြီးလျှင် တစ်ခုဆောင်ရွက်ခြင်းအနက်ဖြင့် အဓိပ္ပာယ်ကို ဆက်စပ်ပေးသော သမွန္ဒဖြစ်သည်။

(a) ဦးကြီးသည် လယ်ကို ထွန်သည်။
 (c) သူသည် ပျီးကြသည်။
 (d) ဦးကြီးသည် လယ်ကိုထွန်သည်။ ထို့နောက် သူသည်ပျီးကြသည်။ ဝါကျ(၁)နှင့် (၂)တို့သည် သီးခြားဝါကျရုံးများ ဖြစ်ကြသည်။ ထိုဝါကျ နှစ်ခုကို အမှတ်(၃)အတိုင်း ထို့နောက် နှင့် ဆက်နိုင်သည်။

ဦးကြီး၏ ပထမဆောင်ရွက်မှုမှာ လယ်ထွန်ခြင်းဖြစ်၍ ဒုတိယဆောင်ရွက်မှုမှာ ပျီးကြခြင်းဖြစ်သည်။ ဆောင်ရွက်မှုတစ်ခုပြီး၍ နောက်တစ်ခုဆက်လက် ဆောင်ရွက်ကြောင်းကို ထို့နောက် ဟူသော သမွန္ဒက ဖော်ပြသည်။

(ဤကဲ့သို့ တစ်ခုပြီးလျှင်တစ်ခု ဆောင်ရွက်ကြောင်းဖော်ပြသော အခြားအဓိပ္ပာယ်ဆက်သမွန္ဒများ မှာ ငါးပါးနောက်၊ သည်နောက် စသည်တို့ဖြစ်ကြသည်။)

- (c) **သို့ရာတွင်။** ဆန့်ကျင်ခြင်းအနက်ဖြင့် အဓိပ္ပာယ်ကို ဆက်စပ်ပေးသော သမွန္ဒဖြစ်သည်။

- (၁) သူသည်ကြမ်းတမ်းစွာ ပြောဆိုတတ်သည်။
 (၂) သူသည် စိတ်သဘောထား ကောင်းသည်။
 (၃) သူသည် ကြမ်းတမ်းစွာ ပြောဆိုတတ်သည်။ သို့ရာတွင်သူသည် စိတ်သဘောထား ကောင်းသည်။

ဝါကျ (၁)နှင့်(၂)တို့သည် သီးခြားဝါကျရှိးများဖြစ်ကြသည်။ ထိုဝါကျနှစ်ခုကို အမှတ်(၃)အတိုင်း သို့ရာတွင်နှင့် ဆက်နိုင်သည်။

လူတတ်ဦး၏အမူအရာနှင့် စိတ်ရင်းသဘောထားတို့သည် ရုဖန်ရုခါ်၌ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်တတ်သည်။ ထိုသို့၊ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်တတ်ကြောင်းကို သို့ရာတွင်ဟူသော အမိပ္ပါယ်ဆက်သမ္မနာက ဖော်ပြ သည်။

(ဤကဲ့သို့၊ ဆန့်ကျင်အနက်ကို ဖော်ပြသော အခြားသမ္မနာများမှာ သို့သော်လည်း၊ သို့ဖြစ်သော လည်း၊ သို့တစေ၊ သို့ပေမည်၊ သို့ပေမင်း၊ သို့ဖြစ်စေကာမူ စသည်တို့ ဖြစ်ကြသည်။)

- (၁) ထိုအခါ။ အချိန်ပြခြင်း အနက်ဖြင့် အမိပ္ပါယ်ကို ဆက်စပ်ပေးသော သမ္မနာဖြစ်သည်။
 (၂) တန်ခူးလ၌ သကြံနှင့်တော်ကို ကျင်းပလေ့ရှုသည်။
 (၂) လူငယ်လူရွှေယ်များသည် အတာရေသဘင်ကို ပျော်ပျော်ပါးပါး ဆင်နှံကြသည်။
 (၃) တန်ခူးလ၌ သကြံနှင့်တော်ကို ကျင်းပလေ့ရှုသည်။ ထိုအခါ လူငယ်လူရွှေယ်များသည် အတာရေသဘင်ကို ပျော်ပျော်ပါးပါး ဆင်နှံကြသည်။

ဝါကျ (၁) နှင့် (၂) တို့သည် သီးခြားဝါကျရှိးများ ဖြစ်ကြသည်။ ထိုဝါကျ နှစ်ခုကို အမှတ်(၃) အတိုင်း ထိုအခါနှင့် ဆက်နိုင်သည်။

သကြံနှင့်တော်ကျင်းပချိန်၌ လူငယ်များနဲ့ပျော်ကြပုံကို ထိုအခါဟူသော အမိပ္ပါယ်ဆက်သမ္မနာက ဖော်ပြသည်။

လောကျင့်ခန်း

- ၁။ သမ္မနာဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။
 ၂။ ဝါကျဆက်သမ္မနာဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။ ဝါကျဆက်သမ္မနာနှင့် ပုံစံဆက်သမ္မနာတို့ ခြားနားပုံကို သာဓကဝါကျ တစ်ခုစီဖြင့် ရှင်းပြပါ။
 ၃။ အမိပ္ပါယ်ဆက်သမ္မနာဆိုသည်မှာဘယ်နည်း။ ဝါကျဆက်သမ္မနာနှင့် အမိပ္ပါယ်ဆက်သမ္မနာတို့ခြားနားပုံကို သာဓကတစ်ခုစီဖြင့် ရှင်းပြပါ။
 ၄။ အမိပ္ပါယ်ဆက်သမ္မနာ (၅)ခုကို ဖော်ပြ၍ ဝါကျတစ်ခုစီ၌ သုံးပြပါ။
 ၅။ ကွက်လပ်များကို ဖြည့်ပါ။

- (က) ----- အချင်းချင်းကိုဖြစ်စေ ----- အချင်းချင်းကိုဖြစ်စေ ----- အချင်းချင်း ကိုဖြစ်စေ ဆက်စပ်ပေးသော စကားလုံးကို သမ္မန္ဒာဟူ ခေါ်သည်။
- (ခ) ဝါကျအချင်းချင်းဆက်စပ်ပေးသော သမ္မန္ဒာကို ----- သမ္မန္ဒာ၊ ခေါ်သည်။
- (ဂ) ----- သမ္မန္ဒာသည် ပုံစံအချင်းချင်းကို ဆက်စပ်ပေး၍ ----- သမ္မန္ဒာသည် သီးခြားဝါကျ နှစ်ခု၏ ပါရှိသော အဓိပ္ပာယ်ကို ဆက်စပ်ပေးသည်။
- ၆။ ပေးထားသောဝါကျများရှိ ကွက်လပ်တို့တွင် ဆီလျော်သော ဝါကျဆက်သမ္မန္ဒာတို့ကိုဖြည့်ပါ။
- (က) မူးယစ်ဆေးပါးကို သုံး ----- လူထွန်တုံးမည်။
- (ခ) မောင်ကံကောင်းသည် စာကြိုးဗေး ----- ဂုဏ်ထူးလေးဘာသာရသည်။
- (ဂ) နွေရာသီကျောင်းပိတ်ရက် ----- စက်ရုံအလုပ်ရုံများ၏ လုပ်အားပေး ကြမည်။
- (ဃ) ကြိုးဗေး ----- မူချ အောင်မြင်မည်။
- (င) မိုးရွာ ----- ပိုးသာမည်။
- (စ) ညီညာ ----- ပြည်သာမည်။
- (ဆ) ဘကြိုးဖြီးသည် ပက်ငှက်ကုလားထိုင်ပေါ်တွင် ထိုင် ----- စာဖတ်နေသည်။
- (ဇ) မနက်ဖြန့် ရောက် ----- ဆက်ဆက်လာခဲ့ပါ။
- (ဈ) အမေ နံနက်စောင့်စောင့် ရေးသွား ----- အဖေ အိပ်နေသည်။
- (ည) သူတို့လို လူရည်ခွန် လူရည်မွန်များဖြစ် ----- ကြိုးဗေးသင့်ကြသည်။
- (ဇ) ကြောင်မကြိုးသည် ကြောင်ကလေးများကို ချို့ ----- ပြေးလာသည်။
- (ဌ) ကျော်းမာ ----- ခွန်အားဖြစ်မည့် အတော်အစာများကို သင့်တင့်မှုတာ ----- စားသင့်သည်။
- (ဇ) နွေရာသီ၌ ရေမပြတ် ----- ရေကို ချွေတာသုံးစွဲသင့်ကြော်။
- (ဟ) ဆရာ စာသင်နေ ----- စကားမပြောရ။
- (က) အဆင်းလှ ----- အချင်းမလှ ----- အချဉ်းနှီးသာတည်း။
- (တ) မိုးများ ----- ပပါးများပျက်သည်။
- (ထ) ရေကြိုး ----- ရထားလမ်းများ ဖွှတ်သည်။
- (ဒ) သူသည် ခေါင်းမူး ----- အိပ်နေသည်။
- (ခ) သူခိုးသည် ခိုးရာပါပစ္စည်းများကို ပစ်ချ ----- ထွက်ပြေးသွားသည်။
- (န) နိုင်ငံတော်အလုပ် အလေးပြု ----- အငည်းအဝေးကို ဖွံ့ဖြိုးလှစ်လိုက်သည်။
- (ပ) ကျော်ကျော် စာကြိုးဗေးသည် ----- ဖော်ဖော်က ပိုကြိုးဗေးသည်။
- (ဖ) သူပြန်ပြော ----- အလုံးစုံ သီရပ်ပြီ။
- (ဇ) သူသည်နေကောင်း ----- နေမကောင်းချင်ယောင် ဆောင်နေသည်။
- (ဘ) မိုးလေဝသကောင်း ----- ပပါးအထွက်တိုးသည်။

- (မ) ကျောင်းစည်းကမ်းများကို မလိုက်နာပါ ----- အရေးယူခြင်း ခံရမည်။
- (ယ) ဘဟာဒူးသည် ခေါင်းနှင့်တိုက် ----- ဂိုးသွင်းလိုက်သည်။
- ၃။ ပေးထားသော ဝါကျောစုံများကို ဝါကျေဆက်သမ္မန္ဒ၊ သို့မဟုတ် အမို့ယုံဆက်သမ္မန္ဒတို့ဖြင့် ဆီလျှော်အောင် ဆက်စပ်ပါ။
- (က) (က) ဤအရပ်သည် ရာသီဥတု ပူးပြင်းသည်။
 (ဂ) သစ်ပင်ဝါးပင် နည်းပါးသောကြောင့် ဖြစ်သည်။
- (ခ) (ဂ) မြှေတိမင်းကြီးဦးစသည် လက်ရုံးရည်နှင့် ပြည့်စုံသည်။
 (ဂ) မြှေတိမင်းကြီးဦးစသည် နှုလုံးရည်နှင့် ပြည့်စုံသည်။
- (ဂ) (ဂ) ဆာလဖြူရစ်အက်စစ်သည် အသားကို လောင်ကျမ်းစေနိုင်၏။
 (ဂ) မထိမိစေရန် သတိပြုရမည်။
- (ယ) (ဂ) အဘိုးချော်လဲသည်။
 (ဂ) အဘိုးခြေကျိုးသွားသည်။
- (က) (ဂ) ကျောင်းသူများက ကျောင်းဝင်းထဲ့ တံမြက်လှည်းကြသည်။
 (ဂ) ကျောင်းသားများက အမြှုက်ကျိုးကြသည်။
- (စ) (ဂ) ကျွန်တော်ကျောင်းနောက်ကျမှာ စိုးပါသည်။
 (ဂ) ကျွန်တော်လျင်မြန်စွာပြေးသွားသည်။
- (ဆ) (ဂ) စ နာရီထိုးပြီ။
 (ဂ) ညီလေးသည် အိပ်ရာက မထသေးပါ။
- (ဇ) (ဂ) သူသည် နိုးသားဖြောင့်မတ်သည်။
 (ဂ) တစ်ရပ်ကွက်လုံးက သူ့ကို ချစ်ခင်လေးစားကြ၏။
- (ဈ) (ဂ) မန္တလေးသို့ မိုးရထားဖြင့် သွားမည်။
 (ဂ) မန္တလေးသို့ လေယာဉ်ပုံဖြင့် သွားမည်။
- (ည) (ဂ) ကောက်စိုက်သမတစ်သို့က်သည် သီချင်းတကြော်ကြော်ဆိုနေကြသည်။
 (ဂ) ကောက်စိုက်သမတစ်သို့က်သည် ကောက်စိုက်နေကြသည်။

ဝါကျဆက်သမ္မန္ဒန္တ နာမ်ဝိဘတ်

ဝါကျဆက်သမ္မန္ဒန္တ နာမ်ဝိဘတ်

၄၁။ အချို့သော စကားလုံးတို့သည် ဝါကျအတွင်းရှိ အသုံးကိုလိုက်၍ ဝါကျဆက်သမ္မန္ဒလည်း ဖြစ်နိုင်သည်။ နာမ်ဝိဘတ်လည်း ဖြစ်နိုင်သည်။ ဤသို့ ဝါကျအတွင်း အသုံးကိုလိုက်၍ ဝါစင်ကွဲပြားပုံကို သာဓကများဖြင့် ရှင်းပြုလည်း။

- (က) သဘာပတီကြီးက မိန့်ခွန်းပြောသည်။
- (ခ) သတော်သည် ကမ်းက ခွာသည်။
- (ဂ) မီးရထားလက်မှတ်မရပါက ကားဖြင့် သွားကြမည်။

ဝါကျ(က)၌ က သည် မိန့်ခွန်းပြောသူမှာ မည်သူဖြစ်ကြောင်းကို ပြသော နာမ်ဝိဘတ်ဖြစ်သည်။

ဝါကျ(ခ)၌ က သည် သတော်ထွက်ခွာရာနေရာကို ပြသော နာမ်ဝိဘတ်ဖြစ်သည်။

ဝါကျ(ဂ)၌မူ က သည် ဝါကျရှိး (၂)ခုကို ဆက်စပ်ပေးသော ဝါကျဆက်သမ္မန္ဒ ဖြစ်သည်။

ဝါကျအတွင်း၌ အသုံးကိုလိုက်၍ ဝါစင်ကွဲပြားပုံကို အောက်ပါဝါကျများတွင်လည်း လေ့လာနိုင်သည်-

သာဓက။

(က) အနက်

ဝါကျဆက်သမ္မန္ဒ။ မြန်မာပြည်တွင် မြစ်ကြီးများရှိသည့် အနက် သလွင်မြစ်သည်အရှည်ဆုံးဖြစ်သည်။ နာမ်ဝိဘတ်။ မြန်မာပြည်ရှိ မြစ်ကြီးများ အနက် သလွင်မြစ်သည် အရှည်ဆုံးဖြစ်သည်။

(ခ) ပို့

ဝါကျဆက်သမ္မန္ဒ။ အတွေးအခေါ်ရင့်သန်ပို့၊ စာများများဖတ်သင့်သည်။

နာမ်ဝိဘတ်။ အမေသည် သားကြီးပို့၊ သရက်သီးဝယ်လာသည်။

(ဂ) အတွက်

ဝါကျဆက်သမ္မန္ဒ။ ဆီထွက်သီးနှံများ အောင်မြင်သည့်အတွက် ဆီသွေးကျမည်။

နာမ်ဝိဘတ်။ ကျွန်ုပ်တို့သည် တိုင်းပြည်အတွက် ကျရာနေရာမှ တာဝန်ထမ်းဆောင်ကြရမည်။

(ဃ) က

ဝါကျဆက်သမ္မန္ဒ။ ကြီးစားက ဘုရားပင် ဖြစ်နိုင်သည်။

နာမ်ဝိဘတ်။ ဆရာကြီးက ထူးချွန်သောကျောင်းသားကို ဆုပေးသည်။

(င) တိုင်အောင်

ဝါကျဆက်သမ္မန္ဒ။ သူရောက်သည့်တိုင်အောင် ကျွန်ုပ်တော် စောင့်ပါမည်။

နာမ်ဝိဘတ်။ မဲ့လေးမှ မြစ်ကြီးနားတိုင်အောင် ခရီးဆက်ကြမည်။

(၁) မှ

ဝါကျဆက်သမ္မန္ဒာ။ သူသွားသည့်မှ ပြန်ရောက်သည်အထိ နာရီဝက်တိတိ ကြာသည်။
နာမ်ဝိဘတ်။ အောင်လေယျသဘောသည် ရန်ကုန်မှ စစ်တွေသို့ မကြာမီထွက်ပါမည်။

(၂) အတိုင်း

ဝါကျဆက်သမ္မန္ဒာ။ သားငယ်သည် မိခင်ကဏန်းမကြီးသွားသည့်အတိုင်း ဘေးတိုက်သွားသည်။
နာမ်ဝိဘတ်။ သားငယ်သည် မိခင်ကဏန်းမကြီးအတိုင်း ဘေးတိုက်သွားသည်။

ဝါကျဆက်သမ္မန္ဒာ

၄၂။ ဝါကျအချင်းချင်းကို ဆက်စပ်ပေးသော စကားလုံးသည် ဝါကျဆက်သမ္မန္ဒာဖြစ်သည်။

နာမ်ဝိဘတ်

၄၃။ နာမ်၊ နာမ်စားတို့၏နောက်၌ ရှင်းတို့သည် ကတ္တားဖြစ်သည်၊ ကံဖြစ်သည် စသည်ဖြင့်
ဝေဖန်ပိုင်းခြားပိုင်းပြသော စကားလုံးသည် နာမ်ဝိဘတ် ဖြစ်သည်။

လေ့ကျင့်ခန်း

- ၁။ ဝိဘတ်၏ အမိပ္ပါယ်ကိုရေးပါ။
- ၂။ နာမ်ဝိဘတ်ဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။
- ၃။ အောက်ပါကွက်လပ်အသီးသီး၌ သက်ဆိုင်ရာ နာမ်ဝိဘတ်အမည်တို့ကို ဖြည့်ပါ။
- (က) အကြောင်းကိုပြသော ဝိဘတ်ကို ----- ဝိဘတ်ဟု ခေါ်သည်။
 - (ခ) အစုအပေါင်းမှ တစ်စုံတစ်ရာ၊ တစ်စုံတစ်ခု၊ တစ်စုံတစ်ယောက်စသည့် တစ်စိတ်
တစ်စောင်းဆို ခွဲထဲတ်ပြသော ဝိဘတ်ကို ----- ဝိဘတ်ဟု ခေါ်သည်။
 - (ဂ) တစ်စုံတစ်ရိုး၊ တစ်စုံတစ်ရာကို ရည်ရွှေးကြောင်း ဖော်ပြသော ဝိဘတ်ကို ----- ဝိဘတ်ဟု
ခေါ်သည်။
 - (ဃ) နေရာအဆက်မပြတ်ဖြစ်ခြင်းကိုပြသော ဝိဘတ်ကို ----- ဝိဘတ်ဟုခေါ်သည်။
 - (င) အချိန်အဆက်မပြတ်ဖြစ်ခြင်းကို ပြသော ဝိဘတ်ကို ----- ဝိဘတ်ဟုခေါ်သည်။
- ၄။ အောက်ပါဝါကျများ၏ မျဉ်းသားထားသော ဝိဘတ်များ၏ အမည်ကို ရေးပါ။
- (က) သဘာပတီကြီးက မိန့်ခွန်းပြောသည်။
 - (ခ) နှိုင်ငံတော်အလုံကို ညီညာသွား အလေးပြုကြသည်။
 - (ဂ) ဆရာကြီးသည် တပည့်များအား ပညာအမွှေပေးခဲ့သည်။
 - (ဃ) ဦးဘသည် မွန်လေးသို့ မီးရထားဖြင့် သွားသည်။

- (c) မနှစ်က ပါးအတွက် ကောင်းသည်။
သင်္ကာသည် ကမ်းမှ ခွာဖြီ။
- (d) ဆရာ၊ ဆရာမများ၏ စေတနာကို အစဉ်လေးစားကြေရမည်။
ဘာသာရပ်အားလုံးတွင် ဂုဏ်ထူးရအောင် ကြီးစားရမည်။
- (e) နိုင်ငံတော်အလုံသည် လေဝယ် တလူလူလွှဲနေသည်။
ငါးခုံးမတစ်ကောင်ကြောင့် တစ်လျော့လုံး ပုံပါသည်။
- (f) အမေသည် သားစိတ်ဖြင့် ဆုံးရှာဖြီ။
ယနေ့ မိုးလေဝသတိုင်းထွာချက်များအရ ဘင်္ဂလားပင်လယ်အောင် မှန်တိုင်းတစ်ခု
- (g) ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိကြောင်း သိရသည်။
တိမ်များတွင် လေနှင့်အတူ ရေငွေ့များ ရောနေသည်။
- (h) သက်ရှိသတ္တဝါတို့တွင် လူသည် အသိဉာဏ်အရှိဆုံးဖြစ်သည်။
မိုးသည် (၂)ရက်တိုင်တိုင် မပြတ်ရွာသည်။
- (i) ကျွန်းမာရေးအတွက် လေကောင်းလေသနနှင့်ရန် လိုသည်။
ကျွန်းဝတ်နှင့်လျှော်ညီစွာ နေထိုင်ပါ။
- (j) ကျွန်းမာရေးအတွက် မှန်းစိမ်းပေါင်းကို အလွန်ကြိုက်ပါသည်။
အောက်ပါတို့ကိုနာမ်ပိုဘတ်အဖြစ်လည်းကောင်း၊ သမွန်အဖြစ်လည်းကောင်း ဝါကျွန်းသုံးပြပါ။
- ၅။ ကာ တွင် အရာ မှု မိုး။
အောက်ပါဝါကျွန်းရှိ မှုပုံးသားထားသော စကားလုံးတို့သည် ပိုဘတ်လော့၊ သမွန်လော့ ခွဲပြပါ။
- ၆။ အောက်ပါဝါကျွန်းရှိ မှုပုံးသားထားသော စကားလုံးတို့သည် ပိုဘတ်လော့၊ သမွန်လော့ ခွဲပြပါ။
- (a) ကျွန်းပို့သည် တိုင်းပြည်အတွက် ကျေရာတာဝန်ကို ထမ်းဆောင်ကြရမည်။
မိုးဦးကောင်းသည့်အတွက် လယ်ယာဦးကြီးများ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာဖြစ်ကြသည်။
- (b) မိုးဦးသူမှာ ကြီးစားသည့်အလျောက် အကျိုးခံစားရမည်။
ကျွန်းသူမှာ ကြီးစားသည့်အလျောက် အကျိုးခံစားရမည်။
- (c) တရားသူကြီးသည် တရားဥပဒေအတိုင်း အမှုကို စီရင်သည်။
တရားသူကြီးသည် တရားဥပဒေရှိသည့်အတိုင်း အမှုကို စီရင်သည်။
- (d) တရားသူကြီးသည် တရားဥပဒေရှိသည့်အတိုင်း အမှုကို စီရင်သည်။
ကျွန်းပို့သည် ရွာလမ်းမကြီးပြီးသည့်အထိ လုပ်အားပေးကြမည်။
- (e) သူသည် ည(၁)နာရီအထိ တကျက်လေ့ရှိသည်။
မှန်ကုန်-မန္တလေးအမြန်ရထားသည် ရန်ကုန်ဘူတာကြီးမှ စတင်ထွက်ခွာသည်။
- (f) မိုးရွာမှု ပိုးသာမည်။

နာမ်ပစ္စည်း

ဝန္တည်း။ နာမ်၊ နာမ်စား၊ နာမ်ပစ္စသန၊ ပြိုယာ၊ ပြိုယာပစ္စသနတို့၏
အမိပ္ပါယ်ကို ထူးခြားလေးနက်အောင် ကူညီထောက်ပံ့သော စကားလုံး
သည် ဝန္တည်း ဖြစ်သည်။

နာမ်ပစ္စည်း

၄၄။ နာမ်၊ နာမ်စားတို့၏ အမိပ္ပါယ်ကို ထူးခြားလေးနက်အောင် ကူညီထောက်ပံ့သော ပစ္စည်းကို
နာမ်ပစ္စည်း ဟုခေါ်သည်။

(နာမ်ပစ္စည်း) (၉)မျိုးရှိသည်။ ၅င်းတို့အနက် မျိုးပြုပစ္စည်း၊ လိုင်ဆွန်းပစ္စည်းနှင့် ကိန်းဆွန်းပစ္စည်း
တို့အကြောင်းကို အတွေ့(၁)၊ အခန်း(၂)၌လည်းကောင်း၊ သချာပစ္စည်း အကြောင်းကို အတွေ့(၁)၊ အခန်း(၃)
၌လည်းကောင်း ဖော်ပြုခြင်း။ ၇၅အတွေ့(၁)၊ အခန်း(၂) ၌မူးကျန်ရှိသော နာမ်ပစ္စည်း (၅)မျိုးအကြောင်းကို
ဆက်လက်ဖော်ပြုမည်။

၄၅။ ထိုကျန်ရှိသော နာမ်ပစ္စည်း (၅)မျိုးမှာ--

- (က) နာမ်ထောက်ပစ္စည်း
- (ခ) ဥပမာပစ္စည်း
- (ဂ) ရှုပကဗုပစ္စည်း
- (ဃ) အာလုပ်ပစ္စည်း
- (င) ဝိဇ္ဇာပစ္စည်း တို့ဖြစ်ကြသည်။

၄၆။ (က) နာမ်ထောက်ပစ္စည်း။ နာမ်၊ နာမ်စားတို့၏အမိပ္ပါယ်ကို ထူးခြားလေးနက်အောင်
ကူညီထောက်ပံ့သော ပစ္စည်းကို နာမ်ထောက်ပစ္စည်း ဟုခေါ်သည်။

သာကော်။ သာ၊ သာလျှင်၊ ချဉ်း၊ တော့၊ ပါ၊ ရော၊ လည်း၊ ပင်၊ တောင်၊ များ။

(ခ) သာ၊ သာလျှင်၊ ချဉ်း၊ တော့ တို့သည် ပိုင်းခြားကန်းသတ်မြုပ်းကိုပြုသည်။

သာကော်။

- (ကက) သူသာ အတော်ဆုံးဟု ကျွန်တော်ထင်သည်။
- (ခခ) သူသည် ကြက်သားဟင်းကိုသာ စားသည်။
- (ဂဂ) အသင်းသားများသာ အမှုဆောင်အဖြစ် အရွေးခံနိုင်ခွင့်ရှိသည်။
- (ဃဃ) သူသာလျှင် အတော်ဆုံးဖြစ်သည်။
- (ငင) မိမိကိုယ်ကိုသာလျှင် အားကိုပါ။
- (စစ) သူသည် ကြက်သားဟင်းကိုချဉ်း စားသည်။

- (ဆ) သူသည် စာမေးပွဲကိုတော့ အောင်ချင်သည်။ စာကိုတော့ မဖြီးစားပါ။
- (ဇ) အဖေကုန်တော့ သဘောတူပါသည်။ အမေကတော့ သဘောမတူပါ။
- (၂) ပါ၊ ရော၊ လည်း တို့သည် ပေါင်းစည်းခြင်းကိုပြသည်။

သာမက။

- (ကက) မောင်လှပါ လိုက်မည်။
- (ခခ) သူ့ကိုရော မုန်းတစ်ခု ပေးလိုက်ပါ။
- (ဂဂ) ကျေန်းမာရေးကိုလည်း ဝရနစိုက်ပါ။
- (၃) ပင်၊ တောင် တို့သည် လေးနက်ခြင်း ကိုပြသည်။

သာမက။

- (ကက) သူ့ကိုပင် ဥက္ကဋ္ဌမြောက်ကြသည်။
- (ခခ) ဦးဘကို တစ်ရပ်ကွက်လုံးကပင် ချစ်ခင်ကြသည်။
- (ဂဂ) မျက်နှာတောင် မပြုခဲ့ပါ။
- (ယယ) အဖေအမေကိုတောင် ခံပြောသည်။
- (၄) များ သည် သံသယနှင့် စိတ်ကူးစိတ်သန်းကိုပြသည်။

သာမက။

- (ကက) ငါစာအုပ်ကိုများ သူယူသွားလေသလား။
- (ခခ) သူများ နက်ပြန်ရောက်လျှင် ကောင်းမှာပဲ။
- (ဂဂ) သိန်းထိများ ပေါက်လျှင် ဘယ်လောက်ကောင်းလိုက်မလဲ။

- (ခ) ဥပမာပစ္စည်း။ သိလွယ်စေရန် ဥပမာဆောင်၍ ပြောဆိုရာ၌ အသုံးပြုသော ပစ္စည်းကို ဥပမာပစ္စည်း ဟုခေါ်သည်။

သာမက။ ကဲ့သို့၊ လို့၊ နှုတ်၊ အတိုင်း။

- (၁) အနကမင်းသားကဲ့သို့ စွဲရှုရမည်။
- (၂) မလှသည် ယမင်းရှုပ်ကလေးလို့ လှ၏။
- (၃) ပန်းနှုတ် မွေး၍ စမ်းနှုတ် အေးမြှုပါစေး။
- (၄) အစ်ကိုကြီးအတိုင်း ညီလေးတို့သည် လိမ္မာကြသည်။

- (၅) ရုပကဝစ္စည်း။ ရုက်ရည်တူသော နာမ်နှစ်ခုကို ထပ်တူပြု၍ ပြောဆိုရာ၌ အသုံးပြုသည် ပစ္စည်းကို ရုပကဝစ္စည်းဟု ခေါ်သည်။

သာမက။ တည်းဟူသော့။

- (o) ကောင်းမှတည်းဟူသော မျိုးစောက် စိုက်ပျိုးကြကုန်အဲ။
- (J) ဒေါသတည်းဟူသော စိတ်ဆင်ရှင်းကို ဝညာတည်းဟူသော ချွော့ဖြင့် ထိန်းချုပ်ရာ၏။
- (y) အာလုပ်ပစ္စည်း။ ခေါ်ရာထူးရာတွင် အသုံးပြုသောပစ္စည်းကို အာလုပ်ပစ္စည်းဟု ခေါ်သည်။

သာမကာ။ အိုး ဟယ်၊ ရှင်၊ ရော့ မျိုး၊ ခင်ဗျာ၊ ဗျာ၊ ဟော။

- (o) အိုး မိခင်
- (J) ဟယ် သူယူတ်
- (g) စိတ်ချုပါရှင်
- (d) မောင်ထူးရော့
- (g) လာကြပါမျိုး
- (G) တော်ပါပြီးများ
- (Q) ဟုတ်ကဲ့များ
- (r) ဟောရွှေမဲ့

- (c) ဝိဇ္ဇာပစ္စည်း။ အမျိုးအစားတူညီသော အရာအားလုံးကိုပုံးနှံးစေရန် တစ်ကြိမ်တည်း
ဖြစ်စေ ခွန်းချင်းထပ် (J)ကြိမ်ဖြစ်စေ ပြောဆိုသောစကားလုံးကို ဝိဇ္ဇာပစ္စည်း ဟုခေါ်သည်။
- သာမကာ။ တိုင်း၊ တကာာ၊ အာ။

(နာမ်တစ်ခု၏ နောက်တွင် တိုင်းပစ္စည်း၊ တကာာပစ္စည်း၊ ဆက်၍ဖြစ်စေ မျိုးတူနာမ်(J)ခု၏ ရွှေတွင်
အပစ္စည်း ဆက်၍ ဖြစ်စေသုံးသည်။)

သာမကာ။

- (o) လူတိုင်း စာတတ်မြောက်ရမည်။
- (J) ရွာတိုင်း၊ ရွာတိုင်းမှာ၊ ရေတွင်းရှိုင်း။
- (g) သစ်ပင်တိုင်း၊ သစ်ပင်တိုင်း၊ ရေရှိမှု ရှင်သန်သည်။
- (d) ရှင်တကာာ၊ ရွာတကာာလှည့်၍ အလျှော့သည်။
- (g) အတိုင်းတိုင်း၊ အပြည်ပြည်နှင့် ချုပ်ကြည်ရင်းနှီးသည်။

လေ့ကျင့်ခန်း

- ၁။ ပစ္စည်း၏ အမိဘယ်ကို ရေးပါ။
- ၂။ နာမ်ပစ္စည်းဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။
- ၃။ ကွက်လပ်များကို ဖြည့်ပါ။
- (က) ကျွန်ုပ်တို့ကျောင်းသည် နေရာသို့ တစ်လ ----- ပိတ်သည်။
- (ခ) ကလေးများကို ငှက်ပျောသီး တစ်ယောက်တစ်လုံး ----- ဝေပေးပါ။
- (ဂ) ယနေ့ တစ်နေ့ ----- မိုးရွာသည်။
- (ဃ) ဦးဘ၏ သားနှစ်ယောက် ----- လိမ္မာကြသည်။
- (င) ကျွန်ုတ် တစ်ယောက် ----- သွားရုံပါသည်။
- (စ) ဤတောင်သည် ပေသုံးထောင် ----- မြင့်သည်။
- (ဆ) ဇိမ်ပြင်ရန်အတွက် ငွေနှစ်ရာ ----- ကုန်မည်။
- (ဇ) မန္တလေးမြို့သို့ သုံး ----- ရောက်ဖူးသည်။
- (ဈ) ဆရာက မောင်မောင်ကို သုံး ----- မြောက် သတိပေးသည်။
- (ည) ဖေဖေ ဖေမေတို့၏ (၂၅)နှစ် ----- မင်္ဂလာနေ့ကုန်းတော်တိုးများကို ဆွမ်းကပ်ပါသည်။
- ၄။ အောက်ပါ ဝါကျများရှိ မျဉ်းသားထားသော နာမ်ပစ္စည်းများသည် နာမ်၊ နာမ်စားတို့ကို မည်သို့ ကူညီထောက်ပံ့သနည်း။ ရှင်းပြပါ။
- (က) သူသည် ထမင်းကိုမစားဘဲ ဟင်းကိုချည်း စားပစ်သည်။
- (ခ) ညီအစ်မသုံးယောက်တွင် သူသူ အလှဆုံးဟု မိအေးက ပြောသည်။
- (ဂ) လူကိုတွေ့ ခင်ပါသည်၊ ငွေကိုတော့ မချေးပုံပါ။
- (ဃ) ဘူရားပွဲသွားလျှင် ကျွန်ုတ်လည်း လိုက်မည်။
- (င) သူကိုပါ ခေါ်မည်။
- (စ) ဆရာတိုးဘကို တစ်မြို့လုံးကပ်င လေးစားချစ်ခင်ကြသည်။
- (ဆ) သူ မပြန်ခင် ငါကိုတောင် လာဖြီး နှစ်ဆက်သွားသေးတယ်။
- (ဇ) ဆရာမက မင်းကိုရှေ့ ရိုက်သေးသလားပုံ အဖောကမေးသည်။
- (ဈ) မဟာနောကမင်းသားဘုံသို့ နှီးရမည်။
- (ည) ထိများပေါက်ရင် ငါမြေးတွေကို ရှုံးပြုအုံမယ်ဟု ဘကြီးသာစွန်းက ကြုံးပါးလိုက်သည်။
- (န) အုံလုလင်၊ သင်သည် ရွှေမံ့သစိန်း ပြည့်စုံပါပေသည်။
- (ဃ) ဟယ်ကျိုးမိုက်၊ သင်သည် အယောင်ဆောင်သောကြောင့် ပျက်စီးရချေဖြီး
- (ခ) လူတိုင်း မြို့ဗုံးချစ်စိတ်ရှိရမည်။
- (င) မြန်မာနိုင်ငံကို နိုင်ငံတက္ကက လေးစားကြသည်။

- (က) ဒေါသတည်းဟူသော စိတ်ဆင်ရှင်းကို ပညာတည်းဟူသော ချွန်းဖြင့်ထိန်းချုပ်ရအည်။
- ၅။ နာမ်ထောက်ပစ္စည်းဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။ သာမကဝါကျ (၃)ခုဖြင့် ရှင်းပြပါ။
- ၆။ ဥပမာပစ္စည်းဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။ သာမကဝါကျ (၃)ခုဖြင့် ရှင်းပြပါ။
- ၇။ အာလုပ်ပစ္စည်းဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။ သာမကဝါကျ (၃)ခုဖြင့် ရှင်းပြပါ။
- ၈။ ဝိဇ္ဇာပစ္စည်းဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။ သာမကဝါကျ (၃)ခုဖြင့် ရှင်းပြပါ။
- ၉။ ရှုပကပစ္စည်းဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။ သာမကဝါကျ (၃)ခုဖြင့် ရှင်းပြပါ။

ပါကျ

ပါကျ

၄၃။ ဆိုလိုသည့်အမိဘယ်ရောက်အောင် စနစ်တကျ စီစဉ်ထားသော ပုဒ်အစုအပေါင်းကို ပါကျဟု ခေါ်သည်။

၄၈။ ပါကျကို အနက်အမိဘယ်အရ (၅)မျိုး၊ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံအရ (၂)မျိုးခွဲသည်။ အနက် အမိဘယ်အရ ပါကျ (၅) မျိုးရှိသည်။ ၄၇။ တို့မှာ-

- (က) ထုတ်ဖော်ပါကျ
- (ခ) မေးခွန်းပါကျ
- (ဂ) ပြင်းပယ်ပါကျ
- (ဃ) တိုက်တွန်းပါကျ
- (င) ဆန္ဒပါကျ တို့ဖြစ်ကြသည်။

၄၉။ (က) ထုတ်ဖော်ပါကျ။ တစ်စုံတစ်ရာပြုခြင်း၊ ဖြစ်ခြင်း၊ ရှိခြင်းကိုပြသော ပါကျကို ထုတ်ဖော်ပါကျ ဟူခေါ်သည်။

သာဓက။

- (ခ) တပ်မတော်သားတို့သည် နိုင်ငံအတွက် အသက်ကို ပေးလှုကြသည်။
- (ဂ) ဆန်စပါးသည် မြန်မာ့တွက်ကုန်များအနက် အမိကတွက်ကုန်ဖြစ်သည်။
- (င) မဏေလေးမြှုပ်မြှုပ်ရှိနှင့် ကျျးရှိသည်။

(ခ) မေးခွန်းပါကျ။ တစ်စုံတစ်ရာကို မေးမြန်းသော ပါကျကို မေးခွန်းပါကျဟူခေါ်သည်။

- (ခ) ဘုရားပွဲကို သွားမလား။
- (ဂ) ဘုရားပွဲကို မသွားဘူးလား။
- (ဂ) ဘုရားပွဲကို ဘယ်သူ လိုက်မလဲ။
- (င) ဘုရားပွဲကို မည်သူ လိုက်မည်နည်း။
- (ဃ) စာမေးပွဲ အောင်သလား။
- (၆) စာမေးပွဲ မအောင်ဘူးလား။
- (၇) ဘယ်နှယ်သာက် စာမေးပွဲအောင်သလဲ။
- (၈) စာမေးပွဲအောင်သူ မည်မျှ ရှိသနည်း။

- (၉) အဖေ ပြန်ရောက်ပြီလား။
- (၁၀) အဖေ ပြန်မရောက်သေးဘူးလား။
- (၁၁) အဖေ ဘယ်တော့ ပြန်ရောက်မလဲ။
- (၁၂) အဖေ မည်သည့် အချိန်တွင် ပြန်ရောက်မည်နည်း။

(၈) ငြင်းပယ်ဝါကျိုး တစ်စုံတစ်ရာမပြုခြင်း၊ မဖြစ်ခြင်း၊ မရှိခြင်းကိုပြသော ဝါကျကို ငြင်းပယ် ဝါကျ ဟုခေါ်သည်။

သာမက။

- (၁) ဘောင်မောင်ကျောင်းမှ ပြန်မလာပါ။
- (၂) မောင်မောင်ကို ဘယ်မှာမှ ရှာမတွေ့ဘူး။
- (၃) မောင်မောင်ကို မည်သည့် နေရာတွင်မှာ ရှာမတွေ့ခဲ့။
- (၄) မောင်မောင်သည် လူဆိုးမဟုတ်ပါ။

(၂၂) တိုက်တွန်းဝါကျိုး အမိန့်ပေးခြင်း၊ စေခိုင်းခြင်း၊ နှီးဆော်ခြင်း၊ တောင်းပန်ခြင်း၊ တောင်းဆိုးခြင်း စသည်တို့ကိုပြသော ဝါကျကို တိုက်တွန်းဝါကျ ဟုခေါ်သည်။

သာမက။

- (၁) ခုံပေါ်မှာ မတ်တတ်ရပ်ပါ။
- (၂) ဉှုံစာပိုင်၏ အမိပ္ပါယ်ကို ရှင်းပြပါ။
- (၃) တိုင်းရင်းသားအချင်းချင်း သွေးစည်းလီးခွဲတွေ့၍
- (၄) အသက်ကို ချုမ်းသာပေးပါ။
- (၅) ကျွန်ုတ်တို့ သွားပါရအေး။
- (၆) အဖိုးနည်းလည်း မဝယ်နှင့်၊ အမျိုးနည်းလည်း မကျယ်နှင့်။

(၁၃) ဆန္ဒဝါကျိုး ဆုတောင်းခြင်း၊ ဆုပေးခြင်း၊ ကျိုန်ဆိုခြင်း၊ ကျိုန်ဆိုခြင်း တို့ကိုပြသော ဝါကျကို ဆန္ဒဝါကျ ဟုခေါ်သည်။

သာမက။

- (၁) လာမည့်ဘေး ဝေးပါစေသော်။
- (၂) လိုအင်ဆန္ဒ တစ်လုံးတစ်ဝါတည်း ပြည့်ပါစေ။
- (၃) ဘုရားစူးရစေရဲ့။
- (၄) ဉှုံမှုန်သော သစ္စာစကားကြောင့် ငါသားသုဝဏ္ဏသာမသည် မြားဆိုပေါ်ရောက်စေသည်။

လွှေကျင့်ခန်း

- ၁။ ထုတ်ဖော်ဝါကျဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။ ထုတ်ဖော်ဝါကျ (၃)ခု ရေးပါ။
 ၂။ မေးခွန်းဝါကျဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။ မေးခွန်းဝါကျ (၃)ခု ရေးပါ။
 ၃။ ငြင်းပယ်ဝါကျဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။ ငြင်းပယ်ဝါကျ (၃)ခု ရေးပါ။
 ၄။ တိုက်တွန်းဝါကျဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။ တိုက်တွန်းဝါကျ (၃)ခု ရေးပါ။
 ၅။ ဆန္ဒဝါကျဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။ ဆန္ဒဝါကျ (၃)ခု ရေးပါ။
 ၆။ အောက်ပါဝါကျများကို အန်က်အမို့ပါယာ ဝါကျအမျိုးအစားခွဲပါ။
- (က) လူတိုင်းလက်ကိုင်ပြုသင့်သော တရားသည်ကား ကိုယ်ချင်းစာတရားပင်တည်း။
 - (ခ) ပန်းနှုယ်မွေး၍ စစ်းနှုယ် အေးမြှုပါစေ။
 - (ဂ) ကြိုးစားက ဘုရားပင် ဖြစ်နိုင်သည်။
 - (ဃ) အမေ ဈေးက ဘာ ဝယ်လာသလဲ။
 - (ဃ) ဆေးလိပ်မသောက်ရာ။
 - (ဗ) ဒီစာအုပ်ဟာ ဘယ်သူရဲ့ စာအုပ်လဲ။
 - (မ) ရွှေမှာ လမ်းပြင်နေသည်။
 - (ယ) မည်သူက ပြောသနည်း။
 - (ဗု) ငါ့ကို မူန်းသွားပြီလား။
 - (ဗုံ) ဈေးစည်းညီညွတ်ကြလေး။
 - (ဗု) သူ ပြောတတ်သလို ပြောပါစေ။
 - (ဗု) ကျော်းမာချမ်းသာကြပါစေ။
 - (ဗ) ပရိတ်တရားတော်နာ ကြွေတော်မူပါ။
 - (ဗ) တံတားအိုး မူးပေါင်းကို မလျှောက်နှင့် စကားကို တောင်လိုမမောက်နှင့်။
 - (က) လှိုက်လွှဲစွာ ကြိုဆိုပါ၏။
 - (က) ဆင်းရဲခ်ပါသိမ်း ကင်းရပါလို၏။
 - (က) အတန်းထဲ၌ စကားကျယ်ကျယ် မပြောရ။
 - (က) စာကို မှန်မှန် ကြိုးစားပါ။
 - (က) ကောင်းသော အလေ့ကို အတုံးပါ။
 - (န) လူမှုက်နှင့်ငွေ အတူမနေ။
 - (ပ) အဆင်းကောင်းလျက် အချင်းဖျက်သည်။
 - (ပ) သူ့အကျိုးဆောင်လျှင် ကိုယ့်အကျိုးအောင်သည်။
 - (ပ) နေ ထွက်ပြီ။

- (က) မိမိကိုယ်ကို ကောင်းအောင် ကြီးစားမည်။
- (မ) ကိုယ်ချင်းစာတရား ထားပါ။
- (ယ) ကံကိုယ်၍ ဆူးပုံမန်းလေနှင့်။
- (ရ) ချောင်းကို ပစ်၍ မြစ်ကိုရှာ ရေသာ များ၍ ငါးမတွေ့။
- (လ) ကြီးစားခြင်းသည် အောင်မြင်မှု၏ လမ်းစဖြစ်သည်။
- (ဝ) တံခါးပိတ်လိုက်စမ်း။
- (ယ) ကြော်ပြာ မကပ်ရ။
- (ဒ) ဘယ်နှစ်ဘရီ ထိုးပြီလဲ။
- (င) အခန်းထဲမှာ ဘယ်သူမှု မရှိဘူး။

ဝါကျရိုးနှင့် ဝါကျဇာ

ဝါကျ။ ဆိုလိုသည့် အဓိပ္ပာယ်ရောက်အောင် စနစ်တကျ စီစဉ်ထား
သော ပုံစံအစွဲအပေါင်းကို ဝါကျ ဟု ခေါ်သည်။

ဝါကျရိုးနှင့်ဝါကျဇာ

၅၀။ ဖွဲ့စည်း တည်ဆောက်ပုံအရ ဝါကျ (J)မြို့ရှိသည်။ ရင်းတို့မှာ--

- (က) ဝါကျရိုး
- (ခ) ဝါကျဇာ တိုဖြစ်ကြသည်။

ဝါကျရိုး

၅၁။ ကတ္တားတစ်ခု နှင့် ကြိယာတစ်ခုသာ ပါဝင်သောဝါကျကို ဝါကျရိုးဟုခေါ်သည်။
သာကော်။

- (က) မောင်မောင်ပြန်လာသည်။
- (ခ) မောင်မောင် ကျောင်းမှု ပြန်လာသည်။
- (ဂ) မောင်မောင်ကို ကျွန်းတော်တွေ့သည်။
- (ဃ) မောင်မောင်ဂုဏ်ထူးရသည်။
- (င) ဆရာဝင်လာသည်။
- (စ) ဆရာက တပည့်များကို ပြောသည်။
- (ဆ) ကျောင်းသားများ မတ်တတ်ရပ်ကြသည်။

ဝါကျဇာ

၅၂။ ဝါကျရိုးနှင့် သို့မဟုတ် နှစ်ခုထက်ပိုသော ဝါကျရိုးများကို ဝါကျတစ်ခုတည်း ဖြစ်စေရန် စိဘတ်
ပစ္စည်း၊ သမ္မတ တစ်ခုခုနှင့် ဆက်၍ရေးသော ဝါကျကို ဝါကျဇာဟုခေါ်သည်။

(က) စိဘတ်နှင့်ဆက်၍ပြင်း။ ဝါကျရိုးနှင့် သို့မဟုတ် နှစ်ခုထက်ပိုသော ဝါကျရိုးများကို ကို စွာ
က စသော စိဘတ်တို့နှင့် ဆက်ပော်ရေးသောအခါ ဝါကျဇာ ဖြစ်လာသည်။

- (ခ) ကို (ကံပိဘတ်)
သာကော်။ (ကက) မောင်မောင်ပြန်လာသည်။
(ခခ) မောင်မောင်ကို ကျွန်းတော် မြင်သည်။

ဖော်ပြပါ ဝါကျမိန်နှင့်ခုတိ ဝါကျတစ်ခု တည်းဖြစ်အောင် ထို ဟူသော ကံပိဘတ်နှင့် ဆက်စပ်လိုက်သောအခါ -

(ဂ) မောင်မောင် ပြန်လာသည်ထို ကွန်တော်မြင်သည်။
ဟူသော ဝါကျရော ဖြစ်လာသည်။ ဤဝါကျရော၌ မောင်မောင် ပြန်လာသည်ကို ဟူသော အပိုင်းနှင့် ကွန်တော်မြင် သည် ဟူသောအပိုင်းနှစ်ပိုင်း ပါဝင်သည်။

(၂) မှာ (ကတ္တားပိဘတ်)

သာမက။ (ကက) မောင်မောင်ရုက်ထူးရမည်။

(ခခ) ဤထင်မြင်ချက်သည် သေချာသည်။

ဖော်ပြပါ ဝါကျမိန်ခုကို ဝါကျတစ်ခုတည်း ဖြစ်အောင် မှာ ဟူသော ကတ္တားပိဘတ်နှင့် ဆက်စပ်လိုက်သော အခါ -

(ဂဂ) မောင်မောင် ရုက်ထူးရမည်မှာ သေချာသည်။
ဟူသော ဝါကျရော ဖြစ်လာသည်။ ဤဝါကျရော၌ မောင်မောင်ရုက်ထူးရမည်မှာ ဟူသော အပိုင်းနှင့် သေချာသည် ဟူသော အပိုင်းနှစ်ပိုင်းပါဝင်သည်။

(၃) ထ (ကတ္တားပိဘတ်)

သာမက။ (ကက) မောင်မောင် ပထမရသည်။

(ခခ) ပထမက များသည်။

ဖော်ပြပါ ဝါကျမိန်ခုကို ဝါကျတစ်ခုတည်း ဖြစ်အောင် ထ ဟူသော ကတ္တားပိဘတ်နှင့် ဆက်စပ်လိုက် သောအခါ -

(ဂဂ) မောင်မောင် ပထမရသည်ထ များသည်။
ဟူသော ဝါကျရော ဖြစ်လာသည်။ ဤဝါကျရော၌ မောင်မောင် ပထမရသည်က ဟူသော အပိုင်းနှင့် များသည် ဟူသော အပိုင်းနှစ်ပိုင်း ပါဝင်သည်။

(ခ) ပစ္စည်းနှင့်ဆတ်ခြင်း။ ဝါကျမိန်ခု သို့မဟုတ် နှစ်ခုထက်ပိုသော ဝါကျရှိုးများကို ဟု၊ သော ပစ္စည်းတို့နှင့် ဆက်စပ်ရေးသောအခါ ဝါကျရော ဖြစ်လာသည်။

(၁) ဟု (ပစ္စည်း)

သာမက။ (ကက) မောင်မောင် ပထမရသည်။

(ခခ) ဆရာက တပည့်များကို ပြောသည်။

ဖော်ပြပါ ဝါကျရှိးနှစ်ခုကို ဝါကျတစ်ခုတည်း ဖြစ်အောင် ဖူ ဟူသောပစ္စည်းနှင့် ဆက်စပ်လိုက်သောအခါ -

(ဂ) မောင်မောင် ပထမရသည်ဖူ ဆရာက တပည့်များကို ပြောသည်။
ဟူသော ဝါကျရော-ဖြစ်လာသည်။ ဤဝါကျ ရော၌ မောင်မောင်ပထမရသည်ဖူ ဟူသော အပိုင်းနှင့် ဆရာက တပည့်များကိုပြောသည် ဟူသော အပိုင်းနှစ်ပိုင်း ပါဝင်သည်။

(J) သော (ပစ္စည်း)

သာမက။ (ကက) မောင်မောင် ကျောင်းမှု-ပြန်လာသည်။

(ခခ) မောင်မောင့်ကို ကျွန်တော် တွေ့သည်။

ဖော်ပြပါ ဝါကျရှိးနှစ်ခုကို ဝါကျတစ်ခုတည်း ဖြစ်အောင် သော ပစ္စည်းနှင့်ဆက်စပ်လိုက်သောအခါ -

(ဂဂ) ကျောင်းမှုပြန်လာသော မောင်မောင့်ကို ကျွန်တော်တွေ့သည်။
ဟူသော ဝါကျရော ဖြစ်လာသည်။ ဤဝါကျရော၌ ကျောင်းမှုပြန်လာသော ဟူသော အပိုင်းနှင့် မောင်မောင့်ကို ကျွန်တော်တွေ့သည် ဟူသော အပိုင်းနှစ်ပိုင်းပါဝင်သည်။
သော ပစ္စည်းဆက်ထားသော ပထမအပိုင်း ကျောင်းမှုပြန်လာသော သည် ဒုတိယပိုင်းရှိုံး မောင်မောင် ဟူသော နာမီကို နာမပီသေသနအဖြစ် အထူးပြုလျက်ရှိသည်။

(ဂ) သမွန်နှင့်ဆက်ခြင်း။ ဝါကျရှိးနှစ်ခု သို့မဟုတ် နှစ်ခုထက်ပို့သော ဝါကျရှိးများကို သောအခါ။ သောကြောင့် အစရှိသည့် သမွန်တို့နှင့် ဆက်စပ်ရေးသောအခါ ဝါကျရော ဖြစ်လာသည်။

(ဂ) သောအခါ (သမွန်)

သာမက။ (ကက) ဆရာ ဝင်လာသည်။

(ခခ) ကျောင်းသားများ မတ်တတ်ရပ်ကြသည်။

ဖော်ပြပါ ဝါကျရှိးနှစ်ခုကို ဝါကျတစ်ခုတည်း ဖြစ်အောင် သောအခါ ဟူသည့် သမွန်နှင့် ဆက်စပ်လိုက်သော အခါ -

(ဂဂ) ဆရာဝင်လာသောအခါ ကျောင်းသားများ မတ်တတ်ရပ်ကြသည်။
ဟူသော ဝါကျရော ဖြစ်လာသည်။ ဤဝါကျရော၌ ဆရာဝင်လာသောအခါ ဟူသောအပိုင်းနှင့် ကျောင်းသားများ မတ်တတ်ရပ်ကြသည် ဟူသော အပိုင်းနှစ်ပိုင်းပါဝင်သည်။
သောအခါ သမွန်ဆက်ထားသော ပထမအပိုင်း ဆရာဝင်လာသောအခါ သည် ကျောင်းသားများ မည်သည့်အချိန်တွင် မတ်တတ်ရပ်ကြကြောင်းကို ဖော်ပြခြင်းဖြင့်

ဒုတိယပိုင်းရှိ မတိတတ်ရပ် ဟူသော ကြိုယာကို ကြိုယာဝိသေသနအဖြစ် အထူးပြုလျက် ရှိသည်။

(j) သောကြောင့် (သမ္မန္ဒ)

- သာကော်။ (ကက) မောင်မောင်ကြီးစားသည်။
(ခခ) မောင်မောင် ဂုဏ်ထူးရသည်။

ဖော်ပြပါ ဝါကျရှိုးနှစ်ခုကို ဝါကျတစ်ခုတည်း ဖြစ်အောင် သောကြောင့် ဟူသော သမ္မန္ဒနှင့် ဆက်စပ်လိုက်သောအခါ -

(ဂဂ) မောင်မောင် ကြီးစားသောကြောင့် ဂုဏ်ထူးရသည်။
ဟူသော ဝါကျရော ဖြစ်လာသည်။ ဤဝါကျ ရော၍ မောင်မောင်ကြီးစားသောကြောင့် ဟူသော အပိုင်းနှင့် ဂုဏ်ထူးရသည် ဟူသော အပိုင်းနှစ်ပိုင်းပါဝင်သည်။
သောကြောင့် သမ္မန္ဒဆက်ထားသော ပထမပိုင်း မောင်မောင်ကြီးစားသောကြောင့် သည် မောင်မောင် ဂုဏ်ထူးရသည့် အကြောင်းရှင်းကို ဖော်ပြခြင်းဖြင့် ဒုတိယပိုင်းရှိ ရ ဟူသော ကြိုယာကို ကြိုယာဝိသေသန အဖြစ် အထူးပြုလျက်ရှိသည်။

၁၃၁

အောက်ဖို့။

- I။ ဝါကျမ္မာဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။ ဝါကျမ္မာ အမြဲးမြဲးအနက်မှ ဝါကျမ္မာဖွံ့ဖည်(၁၀)များပြီး
ဝါကျမ္မာဖွံ့ဖည်ပါ။
- J။ ဝါကျရောဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။ ဝါကျရော (၃)ခုခဲ့ ရောပါ။
- K။ အောက်ပါ ဝါကျရောများရှိ ကွက်လပ်တို့တွင် ဆီလျှော်သော ဂိဘတ်၊ ပစ္စည်း၊ သမ္မတ တိုကိုဖြည့်ပါ။
- (က) နိုင်ငံစီးပွား တိုးတက် ----- ကုန်များကို အဆင့်ပါ ထုတ်လုပ်ကြရမည်။
- (ခ) 'ပညာရွှေအိုး၊ လူမာိုး' ----- ရွှေလူကြီးများ ဆိုမြဲးရှိသည်။
- (ဂ) ရွှေဝန်းကျင်တွင် စိမ်းလန်း ----- လယ်ကွင်းများရှိသည်။
- (ဃ) သူ့အမြန် ပြေးသွား ----- မီးရထားကို မမိလိုက်ပါ။
- (င) မြန်မာပြည်တွင် မြှစ်ကြီးများရှိသည် ----- သလွင်မြစ်သည် အရှည်ဆုံးဖြစ်သည်။
- (စ) မီးရထားလက်မှတ် မရပါ ----- ကားဖြင့် သွားကြမည်။
- (ဆ) မိုးရွာသည် ----- မရွာသည် ----- ကျွန်းတော် လာပါမည်။
- (ဇ) ဆရာမိဘများ ဆိုဆုံးမသည် ----- အစဉ် လိုက်နာသင့်ကြသည်။
- (ဈ) စိတ်ထားဖြေစင်သူကို အများက ချစ်စင်ကြမည် ----- သေခြားသည်။
- L။ အောက်ပါဝါကျမ္မာများကို ဆီလျှော်သော ဂိဘတ်၊ ပစ္စည်း၊ သမ္မတတို့နှင့်ဆက်၍ ဝါကျရော
ဖြစ်အောင်ဖွံ့ဖြိုးပါ။
- (က) (၁) ကမ္မာအရပ်ရပ်တွင် မူန်တိုင်းများ ဖြစ်ပေါ်သည်။
(၂) မူန်တိုင်းများကြောင့် အသေအပြောက်မျှ၊ စွာရှိသည်။
- (ခ) (၁) လေ၏ မီအားကို တိုင်းတာသည်။
(၂) မိုးလေဝသအခြေအနေကို ခန့်မှန်းနိုင်သည်။
- (ဂ) (၁) နှေရာသီတွင် ကျောင်းပိတ်သည်။
(၂) ကျွန်းတော်တို့မီသားစု ဘုရားဖူးသွားကြမည်။
- (ဃ) (၁) ဆက်ဆက် လာပါမည်။
(၂) သူက ပြောသည်။
- (င) (၁) မဟာပန္တုလသည် ရဲရင့်သည်။
(၂) မဟာပန္တုလသည် စစ်သူကြီးတစ်ဦးဖြစ်သည်။
- (စ) (၁) ကြက်ဆူဆီသည် ခွဲပျော်သည်။
(၂) ကြက်ဆူဆီသည် အရည်တစ်မီး ဖြစ်သည်။
- (ဆ) (၁) ဒီရေ တက်လာသည်။
(၂) ပေဒါများ မျောပါလာသည်။

- (၁) (၁) နွေရာသီဖြစ်သည်။
 (၂) ချက်ရင့်ချက်ဟောင်းတို့ ကြော်ပြီ။
- (၃) (၁) အစာကို အဆမတန် စားသည်။
 (၂) ဘေးဖြစ်မည်။
- (၄) (၁) စကားကို နည်းနည်း ပြောပါ။
 (၂) အလုပ်ကို များများ လုပ်ပါ။
- (၅) (၁) ဖေဖေ ပြန်လာမည်။
 (၂) ကျွန်တော်တို့ စောင့်မျှော်နေကြသည်။
- (၆) (၁) ဤသရက်သီးသည် ချို့သည်။
 (၂) ထိုသရက်သီးက ပိုချို့သည်။
- (၇) (၁) ကောင်းမှုကို ပြုပါ။
 (၂) ကောင်းကြုံကို ခံစားရမည်။
- (၈) (၁) လူကြီးများ အလူလှို့ ဘွားကြသည်။
 (၂) ကျွန်မ အိမ်စောင့် ကျွန်ခဲ့သည်။
- (၉) (၁) မူးယစ်ဆေးဝါး၏ အန္တရာယ်သည် ကြီးမားသည်။
 (၂) သူသည် မူးယစ်ဆေးဝါးအန္တရာယ်ကို သိသွားပြီ။

စကားလုံးအညွှန်း

ကြိ	= ကြိယာ	နှ	= နာမ်	ဂိ	= ဂိဘတ်
ကြိဝိ	= ကြိယာဝိသေသန	နစ်	= နာမ်စား	သမ်	= သမ္မ၏
စည်း	= ပစ္စည်း	နဝိ	= နာမဝိသေသန		

စာမျက်နှာ

စာမျက်နှာ

က

က(ဝါကျဆက်သမ်)	၄၀
က(နံ-ဝိ)	၄၀
က(ကတ္တားဝိ)	၅၃
ကာ(ဝါကျဆက်သမ်)	၃၇
ကာပြုကြိယာဝိဘတ်	၂၆
ကဲ့သို့(ဥပမာစည်း)	၄၄
ကို (ကံဝိ)	၅၂
ကိန်းညွှန်းပစ္စည်း	၄၃
ကျူပ်(နစ်)	၁၃
ကြိယာ	၁၆
ကြိယာနာမ်	၄
ကြိယာဝိဘတ်	၂၆
ကြိယာဝိသေသန	၂၃
ကျွန်တော်(နစ်)	၁၃
ကျွန်း(နစ်)	၁၃
ကျွန်းမ(နစ်)	၁၃

ဂ

ဂုဏ်ရည်ပြုကြိယာ	၁၆
ဂုဏ်ရည်ပြုနာမ်ဝိသေသန	၁၆
ဂုဏ်ရည်ပြုနား	၄
ဂုဏ်ရည်ပြုပုံး	၆
ယ	၁
ဟောသာဇာကွေရာ	၁
င	၁
ငါ(နစ်)	၁၃
ငြင်းပယ်ဝါကျ	၄၈
ဗ	၁
၁။ (အမိန့်ချုံ)	၂၈
၁။၉ (ဝါကျဆက်သမ်)	၃၄
၁။၇။၃းဝိဘတ်	၂၈
၁။၇။၃၈ (ဝါကျဆက်သမ်)	၃၂
၁။၇။၂၈ (ညီနှင့်ဦး)	၂၈
၁။၇။၂၉ (ဝါကျဆက်သမ်)	၃၀

ဃ

ဆန္ဒညွှန်ဝိဘတ်	၂၈
ဆန္ဒဝါကျ	၄၈
ဥ	၂
ညည်း(နစ်)	၁၃
ညီနှင့်ဦးဝိဘတ်	၂၈

၁၁		
တကာ(ဝိစ္စာစည်း)	၄၅	နာမဝိသေသန
တော့(နထောက်စည်း)	၄၃	နောက်ဆက်ပစ္စည်း
တိုက်တွန်းဝါကျ	၄၈	နင်(နဂါ)
တောင်(နထောက်စည်း)	၄၃	နည်းတူ(ဝါကျဆက်သမ်)
တိုင်အောင်(နဲ-၈)	၄၀	နာမ်
တိုင်အောင်(ဝါကျဆက်သမ်)	၄၀	နာမ်စား
တိုင်း(ဝိစ္စာစည်း)	၄၅	နာမ်ထောက်ပစ္စည်း
တစ်စုံတစ်ရာသော(အညွှန်းနှစ်)	၁၈	နာမ်ပစ္စည်း
တစ်နေ့သော(အညွှန်းနှစ်)	၁၈	နာမ်ဝိဘတ်
တစ်ပါးသော(အညွှန်းနှစ်)	၁၈	နှင့်တစ်ပြိုင်နက်(ဝါကျဆက်သမ်)
တည်းဟူသော(ရှုပကစည်း)	၄၄	နှယ်(ဥပမာစည်း)
တုန်း(ဝါကျဆက်သမ်)	၄၄	၁
၁၂		ပမာဏပြကြီယာဝိသေသန
ထို(နဂါ)	၁၃	ပါ(နထောက်စည်း)
ထို(အညွှန်းနှစ်)	၁၃	ပါဝေ(ဆန္ဒညွှန်း)
ထို(အညွှန်းနှစ်)	၁၈	ပါရဝေ(ဆန္ဒညွှန်း)
ထိုထို့သော(အညွှန်းနှစ်)	၁၈	ပုဂ္ဂလနာမ်စား
ထိုအခါ(အမိပ္ပါယ်ဆက်သမ်)	၃၇	ပင်(နထောက်စည်း)
ထို့ကြောင့်(အမိပ္ပါယ်ဆက်သမ်)	၃၅	ပင်ကိုကြိုယာ
ထို့နောက်(အမိပ္ပါယ်ဆက်သမ်)	၃၆	ပင်ကိုနာမ်
ထို့ပြင်(အမိပ္ပါယ်ဆက်သမ်)	၃၆	ပေါင်းစပ်ကြိုယာ
ထက်(ဝါကျဆက်သမ်)	၃၂	ပေါင်းစပ်နာမ်
ထုတ်ဖော်ဝါကျ	၄၈	ပစ္စည်း
၁၃		ပစ္စုပွှန်ကာပြကြီယာဝိဘတ်
ဓနိတ်အကွာရာ	၁	ပတ်လုံး(ဝါကျဆက်သမ်)
		ပုံံဆက်သမ္မန်
		ပြီ(ပစ္စုပွှန်ကာလပြကြီ-၈)

ပြ(အတိတ်ကာလပြုံး-ရ)	၂၆	ယ	
ပြီး(ဝါကျဆက်သမ်)	၃၄	ယင်း(နဝ်)	၀၃
ပြခြင်းပြုံးယာ	၁၆	ယင်း(အညွှန်းနဝ်)	၀၃
		ယင်း(အညွှန်းနဝ်)	၀၃
ဗ			
ဗို(နဲ့-ရ)	၄၀	ရ	
ဗို(ဝါကျဆက်သမ်)	၄၀	ရကား(ဝါကျဆက်သမ်)	၂၃
ဖြစ်ခြင်းပြုံးယာ	၁၆	ရအောင်(ညီးနှင့်ရ)	၂၀
		ရူပကပစ္စည်း	၂၃
ဗ		ရေ(အာလုပ်စည်း)	၂၅
ဗျာ(အာလုပ်စည်း)	၄၅	ရေ(နထောက်စည်း)	၂၃
ဗျာ(အာလုပ်စည်း)	၄၅	ရန်(ဝါကျဆက်သမ်)	၂၂
ဗ		ရှု(ဝါကျဆက်သမ်)	၂၂
ဘ(ဝါကျဆက်သမ်)	၃၄	ရှု(ဝါကျဆက်သမ်)	၂၂
ဘနှင့်(ဝါကျဆက်သမ်)	၃၄	ရှိခြင်းပြုံးယာ	၁၆
ဘလျက်နှင့်(ဝါကျဆက်သမ်)	၃၄	ရှှေ့ဆက်ပစ္စည်း	၅
ဘယ်(နစ်)	၁၃	ရှင်(နစ်)	၀၃
ဘယ်(အမေးနစ်)	၁၃	ရှင်(အာလုပ်စည်း)	၂၅
ဘယ်သူ(အမေးနစ်)	၁၃	ဇ	
		ဇော်(စေခိုင်းရ)	၂၀
ဇော်ခွန်းဝါကျ	၄၈	ဇိုး(ဥပမာစည်း)	၂၅
ဇင်း(နဝ်)	၀၃	ဇိုင်းပစ္စည်း	၂၃
ဇည်(အနာဂတ်ကာလပြုံး-ရ)	၂၇	ဇည်း(နထောက်စည်း)	၂၃
ဇည်သူ(အမေးနစ်)	၀၄	ဇင်း(နဝ်)	၀၃
များ(နထောက်စည်း)	၄၃	ဇင်း(အညွှန်းနဝ်)	၀၃
များပြုံးပစ္စည်း	၄၃	ဇင်း(အညွှန်းနဝ်)သို့တစေ(အမိုးယောက်သမ်)	၁၈
မှု(နဲ့-ရ)	၄၀	ဇင်းကဲ့သို့သော(အညွှန်းနဝ်)	၁၈
မှု(ဝါကျဆက်သမ်)	၄၀	ဇင်းနောက်(အမိုးယောက်သမ်)	၂၆
မှု(ကဏ္ဍားရ)	၅၃	သို့ပေမည့်(အမိုးယောက်သမ်)	၂၃

စာမျက်နှာ

စာမျက်နှာ

၄၈။ပြင်(အမိဘာယ်ဆက်သမဲ)	၃၆	သို့ဖြစ်သောကြောင့်(အမိဘာယ်ဆက်သမဲ)	၃၅
လတ္ထံ(အနာဂတ်ကာလပြဋ္ဌီ-ရ)	၂၇	သို့ဖြစ်သောလည်း(အမိဘာယ်ဆက်သမဲ)	၃၃
လိမ့်မည်(အနာဂတ်ကာလပြဋ္ဌီ-ရ)	၂၇	သို့ရာတွင်(အမိဘာယ်ဆက်သမဲ)	၃၆
လျက်(ဝါကျဆက်သမဲ)	၃၀	သို့သောလည်း(အမိဘာယ်ဆက်သမဲ)	၃၃
လျင်(ဝါကျဆက်သမဲ)	၃၁	သင်(နစ်)	၁၃
၁		သချာနာမူဝိသေသန	၁၈
ဝါကျ	၄၈	သချာနာမူဝိစား	၁၃
ဝါကျဆက်သမ္မတ	၃၀	သချာပစ္စည်း	၄၃
ဝါကျရော	၅၂	သင်(နစ်)	၁၃
ဝါကျရှိုး	၅၂	သည်(နစ်)	၁၃
ဝါဘတ်	၂၆	သည်(ပစ္စမွန်ကာလပြဋ္ဌီ-ရ)	၂၆
ဝိဇ္ဇာပစ္စည်း	၄၃	သည်(အညွှန်းနစ်)	၁၃
၁၁		သည်(အညွှန်းနစ်)	၁၈
သကဲ့သို့(ဝါကျဆက်သမဲ)	၃၀	သည်(အတိတ်ကာလပြဋ္ဌီ-ရ)	၂၆
သဖြင့်(ဝါကျဆက်သမဲ)	၃၃	သမ္မတ	၃၀
သလောက်(ဝါကျဆက်သမဲ)	၅၂	၁	
သာ(နထောက်စည်း)	၄၃	ဟု(စည်း)	၅၃
သာလျှင်(နထောက်စည်း)	၄၃	ဟေ့(အာလုပ်စည်း)	၅၅
သိထိလအကွား	၁၁	ဟယ်(အာလုပ်စည်း)	၅၅
သူ(နစ်)	၁၃	၁၁	
သော(စည်း)	၅၃	အကြောင်(အညွှန်းနစ်)	၁၈
သောကြောင့်(ဝါကျဆက်သမဲ)	၃၃	အကြောင်းမှာကား(အမိဘာယ်ဆက်သမဲ)	၃၆
သောအခါ(ဝါကျဆက်သမဲ)	၃၁	အကြောင်းမှာကား(အမိဘာယ်ဆက်သမဲ)	၃၆
သော်(ဝါကျဆက်သမဲ)	၃၃	အကြောင်းမှာမူ(အမိဘာယ်ဆက်သမဲ)	၃၆
သော်လည်း(ဝါကျဆက်သမဲ)	၃၇	အကြောင်းသော်ကား(အမိဘာယ်ဆက်သမဲ)	၃၆
သို့တစေ(အမိဘာယ်ဆက်သမဲ)	၃၇	အချို့(နစ်)	၁၃
သို့ပေမင့်(အမိဘာယ်ဆက်သမဲ)	၃၇	အချိန်ပြကြုံယာဝိသေသန	၂၃
သို့ဖြစ်စေကာမူ(အမိဘာယ်ဆက်သမဲ)	၃၇	အခြေအနေပြည့်ယာဝိသေသန	၂၃

တမျက်နှာ

တမျက်နှာ

အယေသအကွရာ	၁၀	အမေးနာမပိသေသန	၁၈
အညွှန်းနာမပိသေသန	၂၂	အမေးနာမစား	၁၄
အညွှန်းနာမစား	၂၃	အမိန့်ချိဘတ်	၂၈
အတိုင်း(ဝါကျဆက်သမီ)	၃၂	အမျိုးအစားပြုံးယာဝိဘတ်	၂၆
အတိုင်း(န-ဝိ)	၄၁	အာလုပ်ပစ္ည်း	၂၅
အတိုင်း(ဥပမာစည်း)	၄၄	အားလုံး(နၢ)	၁၃
အတိတ်ကာလပြုံးယာဝိဘတ်	၂၆	အုံ(အနာဂတ်ကာလပြုံး-ဝိ)	၂၆
အတွက်(ဝါကျဆက်သမီ)	၃၂	အုံသောင့်(ဝါကျဆက်သမီ)	၂၂
အတွက်(န-ဝိ)	၄၀	အုံ(အာလုပ်စည်း)	၂၃
အတွင်း(ဝါကျဆက်သမီ)	၃၁	အောင်(ဝါကျဆက်သမီ)	၂၂
အဓိပ္ပာယ်ဆက်သမ္မဒ္ဒ	၃၅	ဤ(နၢ)	၁၃
အနာဂတ်ကာလပြုံးယာဝိဘတ်	၂၆	ဤ(အညွှန်းနၢ)	၁၁
အနက်(န-ဝိ)	၄၀	ဤ(အညွှန်းနိ)	၂၀
အနက်(ဝါကျဆက်သမီ)	၄၀	ဤသို့သော (အညွှန်းနဝိ)	၂၀
အဘယ်(နၢ)	၁၃	ဥပမာပစ္ည်း	၂၂
အဘယ်(အမေးနၢ)	၀၄	၏(ပစ္စိန်ကာလပြုံး-ဝိ)	၂၆
အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော (အဓိပ္ပာယ်ဆက်သမီ)	၃၅	၏(အတိတ်ကာလပြုံး-ဝိ)	၂၆
အမူအရပြုံးယာဝိသေသန	၂၃		
အမေးကြုံယာဝိသေသန	၂၃		